

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1990.

ATRAŠANĀS VIETA: Daugavpils novada Naujenes, Salienu, Skrudalienas, Tabores un Vecsalienu pagasts; Krāslavas novada Kalniešu, Kaplavas, Krāslavas, Piedrujas un Ūdrišu pagasts un Krāslavas pilsēta.

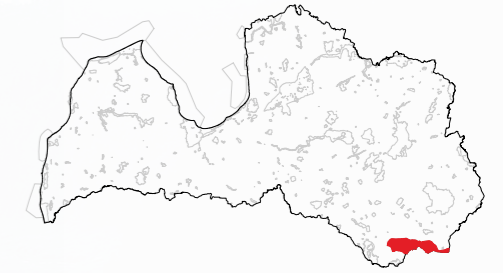
PLATĪBA: 52 098 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: nav.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

IETVER CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS:

- ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos dabas pieminekļus – "Adamovas krauja", "Daugavas vārti (Slutišķu un Ververu krauja)", "Mālkaines avots", "Sandarišķu karengravas", "Sproģu gravas", "Viļušu avots";
- dendroloģiskos stādījumus – "Hofenbergas parks", "Juzefovas parks", "Rozālišķu parks";
- dabas parku „Daugavas loki”, kam dabas aizsardzības plāns izstrādāts 2010. gadā (2010–2022).

Teritorijā iekļauta Daugavas ieleja un tai piegulošās teritorijas upes vidustecē, kas ir dabas un kultūrvēstures ziņā daudzveidīgāka, piesātinātāka un relatīvi mazāk pārveidotais Daugavas ielejas posms Latvijā. Teritorijai raksturīga izteikta mozaikveida ainava, kurā mijas lielākoties sekundāri meži un lauksaimniecības zemes, kas mūsdienās pārsvarā tiek izmantotas kā zālāji.

Daugavas ieleja ir nozīmīga dabas daudzveidības vērtību saglabāšanai, un tai raksturīgs augsts dažādu biotopu veidu piesātinājums. Tādēļ ieleja ir viens no nozīmīgākajiem sugu koncentrēšanās centriem un izplatīšanās ekoloģiskajiem koridoriem Baltijas ģeobotāniskajā provincē un tai piegulošajās provincēs. Šādā aspektā teritorijai ir arī starptautiska nozīme.

Teritorijā konstatēti 18 ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi, daudz aizsargājami un retu sugu: vairāk nekā 50 augu, 33 putnu, 31 bezmugurkaulnieku, piecas zivju un apaļmutnieku sugas.

Teritorija ietver 23% no kopējās biotopa 6120* *Smiltāju zālāji* platības Latvijā, tādēļ ir viena no nozīmīgākajām Natura 2000 teritorijām šī biotopa veida aizsardzībā valstī. Tā ir piektā nozīmīgākā 6270* *Sugām bagātu ganību un ganītu pļavu* aizsardzībā, devītā nozīmīgākā 6210 *Sausu zālāju kalnainās augsnēs* aizsardzībā un vienlaikus nozīmīgākā teritorija šī biotopa austrumu varianta, kas raksturīgs tikai Austrumlatvijai, saglabāšanā. Tā ir arī pirmo piecpadsmit Natura 2000 teritoriju vidū pēc 6450 *Palieņu zālāju* un 6510 *Mēreni mitru pļavu* platības. Dabiskie zālāji ir nozīmīga augtene īpaši aizsargājamai augu sugai krustlapu druzenei *Gentiana cruciata*, jumstiņu gladiolai *Gladiolus imbricatus*, Sibīrijas skalbei *Iris sibirica*, mānīgajai knīdijai *Cnidium dubium*, ļoti retajai

zilganajai brūnkātei *Orobanche caerulea* un daudzām citām reti sastopamām sugām.

Meži izvietojusies nevienmērīgi, vairāk koncentrējoties pie Daugavas vai mazāko upju ielejās, kur sastopami izcili nogāžu un gravu meži. Sausieņu meži, kur kokaudzēs dominē priedes, ir samērā intensīvi apsaimniekoti. Senāk aizaugušajās lauksaimniecības zemēs parasti sastopamas bērzu un baltalkšņu audzes.

Ūdeņi aizņem 1,3% teritorijas. Daugavas pietekām to lejtecēs raksturīgs liels kritums.

Pateicoties lielajai biotopu dažādībai, sastopamas daudzas aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas – zaļā upjuspāre *Ophio gomphus cecilia*, Mannerheima išspārnis *Oxy porus mannerheimii*, lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*, zirgskābeņu zilenitis *Lycaena dispar*, krāšņvabole *Agrilus biguttatus*, blāvā briežvabole *Dorcus parallelipedus*, taisnmutes vārpstiņgliemezis *Cochlodina orthostoma*, upēs biežā perlamutrene *Unio crassus* u. c. Teritorijā sastopami arī sikspārņi. Tāpat raksturīga liela putnu faunas dažādība. Konstatēts melnais stārķis *Ciconia nigra*, apodziņš *Glaucidium passerinum*, mazais ērglis *Aquila pomarina*, ķīķis *Pernis apivorus*, mazais zīriņš *Sterna albifrons*. Zālāji ir nozīmīgi biotopi te dzīvojošajām griezēm *Crex crex* un ķikutiem *Gallinago media*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Daugavas ielejas atklāto nogāžu, ceļmalu, palieņu pļavu un virspalu terašu aizaugšana ar krūmiem.
- Pārmitros biotopus nelabvēlīgi var ietekmēt hidroloģiskā režīma izmaiņas.

AIZSARGĀJAMO AINAVU APVIDI

- Aizsargājamos meža biotopos spēkā esošie normatīvie akti atļauj veikt visa veida cirtes, t.sk. galvenās un sanitārās cirtes, kas samazina bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgo bioloģiski veco koku un mirušās koksnes apjomu.
- Dabiskajiem zālājiem lielākais apdraudējums ir to pamešana un aizaugšana ar mežu. Teritorija ir vienā no pirmajām vietām Latvijā pēc neapsaimniekoto (pamesto) ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu īpatsvara. Vietām notiek dabisko zālāju pārlieku intensīva izmantošana, kā arī uzāršana.
- Upju biotopus apdraud hipotētiskas ieceres veidot Daugavu kuģojamu, kā dēļ būtu nepieciešama ūdens līmeņa paaugstināšana.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Līdz šim aizsargājamo purvu un mežu biotopos apsaimniekošanas pasākumi nav veikti.
- Zālāju biotopi nelielā to platībā tiek apsaimniekoti ar LAD atbalstu agrovides un klimata apakšpasākumā “BDUZ”. Labāks stāvoklis ir 6510 *Mēreni mitras pļavām* un 6270* *Sugām bagātām ganībām un ganītām pļavām*, no kurām apsaimnieko attiecīgi 42% un 47%. Daudz sliktāks ir pārējo teritorijā sastopamo ES nozīmes zālāju biotopu stāvoklis. Apsaimniekoti ir tikai 26% no 6120* *Smiltāju zālāju*, 10% no 6230* *Tukšaiņu zālāju* un 6210 *Sausu zālāju kalķainās augsnēs* un 9% no 6450 *Palienu zālāju* platības.
- 2014. līdz 2017. gadā Slutišķu ciemā ar LIFE programmas projekta “Natura 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma” (LIFE11 NAT/LV/000371) atbalstu veikta sausu zālāju biotopu (6120*, 6210) atjaunošana aptuveni 5 ha platībā.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisko zālāju fragmentācijas mazināšana, atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī. Nacionālā mērogā prioritāri atjaunojami 6120* *Smiltāju zālāji*, 6210 *Sausi zālāji kalķainās augsnēs*, 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas* un 6510 *Mēreni mitras pļavas*.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Dabiska palu režīma un ūdeņu bioloģiskās kvalitātes saglabāšana.
- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, aizsargājamo biotopu platību un integritātes

palielināšana, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti. Attīstība paredzama aizsargājamo biotopu 9050 *Lakstaugiem bagāti egļu meži*, 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži* vai 9080 *Staignāju meži* virzienā.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izstrādāt dabas aizsardzības plānu un teritorijas individuālos apsaimniekošanas un izmantošanas noteikumus.
- Veikt detalizētu zālāju biotopu un to atjaunošanai potenciālu vietu kartēšanu un izstrādāt zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu. Šobrīd zālāju biotopu savienotība ir zema, tādēļ tā jāpalielina.
- Veidot mikroliegumus zālāju biotopiem. Zālāju biotopu savienotības veicināšanai starp aizsargājamo ainavu apvidiem “Augšdaugava” un “Augšzeme”, un dabas parku “Dvietes paliene” nodrošināt zālāju aizsardzību Daugavas ielejas posmā no aizsargājamo ainavu apvidus “Augšdaugava” rietumu robežas līdz dabas parka “Dvietes paliene” dienvidaustrumu robežai.
- Īstenot pasākumus sīkspārņu aizsardzībai (aukļoloniju aizsardzība baznīcās, ziemojošo mītņu inventarizācija un aizsardzība).
- Ierobežot invazīvo augu sugu izplatīšanos (ošlapu kļavas *Acer negundo* audzes Daugavas palienē, Kanādas zeltslotiņa *Solidago canadensis* visā teritorijā u. c.).
- Daļēji novākt Slutišķu un Ververu krauju apskati traucējošo apaugumu.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	36,5	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		36,5
9180*	Nogāžu un gravu meži	97,1	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		97,1
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	241,8	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		241,8
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	155,5	<1	-	Neiejaukšanās.		155,5
7220*	Avoti, kas izgulsnē avotkalņus	1,1	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		1,1
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	1,3	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		1,3
7140	Pārejas purvi un sliktņšas	39,6	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		39,6
7120	Degradēti augstie purvi	1,1	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		1,1
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	49,5	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	49,5	49,5
6450	Palienu zālāji	216,8	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 216,8	216,8
6510	Mēreni mitras pļavas	48,5	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 48,5	48,5
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	169,0	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Līdz 169,0	169,0
6230*	Vilkakūlas zālāji	3,1	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,5	3,1
6210	Sausi zālāji kalķainās augsnēs	60,8	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 60,8	60,8

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6120*	Smiltāju zālāji	73,2	1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	līdz 73,2	73,2
6000	Atjaunojami zālāji	500	1,0	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	500	500
3270	Dūņaini upju krasti	22,3	1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		22,3
3260	Upju straujteses un dabiski upju posmi	1449	2,8	Nepietiekama.	Regulēt bebru aizsprostu skaitu un uzturēt straujteses Daugavas pietiekās posmos, kur sastopama biežā perlamutrene <i>Unio crassus</i> .		2
3150	Eitrofi ezeri	4,0	1	Nepietiekama.	Retināt ezeru piekrastes daļu virsūdens augāja joslas un slejveidīgi izplaut ar mērķi atjaunot piekrastes seklūdens zonas.		2

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Daugavpils novada Kalkūnes, Medumu un Sventes pagasts; Ilūkstes novada Šēderes pagasts.

PLATĪBA: 20814 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2028).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

IETVER CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS:

- četrus dabas liegumus – „Bardinska ezers”, „Medumu ezera salas”, „Skujines ezers”, „Sventes ezera salas”;
- divus dabas parkus – „Svente” un „Medumu ezeraine”;
- divus dendroloģiskos stādījumus – „Jaunsventes parks” un „Medumu parks”;
- vienu aizsargājamo aleju – „Medumu aleja”.

Aizsargājamo ainavu apvidus dibināts vizuāli izteiksmīga apvidus saglabāšanai. Tajā ietilpst Raudas ezeraine (pieci ezeri), gandrīz visa Sventes ezeraine (15 ezeri bez Pelečinas ezera), visa Medumu ezeraine (13 ezeri), visa Kumpinišķu (Vilkumiesta) ezeraine (astoņi ezeri), pieci no 15 Laucesas ezeraines ezeriem, Laucesas ieleja, kā arī seši no 12 Kurcuma ezeraines ezeriem. Desmit ezeri ir Latvijas – Lietuvas robežezeri, un Latvijā ietilpst tikai daļa no to platības. Kopumā teritorijā ir 52 ezeri. Ainavu apvidū ietilpst arī Augšzemes augstienes lielpauguru masīvs. Teritorijā konstatēts 21 ES nozīmes aizsargājams biotopu veids – meži, zālāji, purvi un saldūdeņi. Gandrīz pusi teritorijas aizņem meži un krūmāji, kas mijas ar atklātām ainavām. Starppauguru ielejās izveidojušies purvi un mītrāji. Ūdeņi aizņem 8% no teritorijas. Sventes ezers ir vāji eitrofs ezers un ir viens no vērtīgākajiem un jutīgākajiem ezeriem ne tikai Augšzemes aizsargājamo ainavu apvidū, bet arī visā Latvijā.

ES nozīmes aizsargājami zālāju biotopi aizņem 260 ha. Ainavu apvidus ir daļa no Austrumeiropā nozīmīga sugu izplatīšanās ekoloģiskā koridora, ko veido augstieņu rinda ziemeļu-dienvidrietumu virzienā, sākot no Igaunijas Otepē un Hānjas augstiene, Latvijā Alūksnes Latgales, Augšzemes augstiene, Lietuvā Augštaitijas, Džūkijas, Sūduvas augstiene, Polijā Suvalku augstiene. Nacionālā mērogā ainavu apvidus ir ceturtā nozīmīgākā Natura 2000 teritorija biotopa 6210 *Sausu zālāju kaļķainās augsnes* un devītā nozīmīgākā biotopa 6270* *Sugām bagātas ganības un ganības pļavas* saglabāšanai (attiecīgi 5,8% un 3,6% no kopējās biotopa platības Natura 2000 tīklā) valsts mērogā un otra nozīmīgākā teritorija Austrumlatvijai raksturīgo sauso zālāju kaļķainās augsnes saglabāšanā.

Konstatētas 59 retas vai īpaši aizsargājamas augu sugas, t. sk. sešas mieturaļģu, 13 sūnaugu, 37 vaskulāro augu un trīs ķērpju sugas. Piemēram, pļavas linlape *Thesium ebracteatum*, rudens ūdenīte *Callitriche hermaphroditica*, ūdenspiparu sīkeglīte *Elatine hydropiper*, lokanā najāda *Najas flexilis*, mazā najāda *Najas minor*, gļotainā nitella *Nitella syncarpa*, sūnas Lapzemes āķīte *Hamatocaulis lapponicus*, Rutes smaillape *Lophozia rutheana*, pļavas avoksne *Philonotis marchica* un peldošā ričijvācelīte *Ricciocarpos natans*. Lokanajai najādai Skujines ezers ir viena no 25 zināmajām Eiropas kontinentālās daļas atradnēm. Sausi zālāji kaļķainās augsnēs nozīmīgi retu sugu trejzobu akmeņlauzītes *Saxifraga tridactylites*, krustlapu drudzenes *Gentiana cruciata* un pleznveida grīšļa *Carex ornithopoda* populāciju saglabāšanai.

Teritorijā konstatētas 34 aizsargājamas putnu sugas un 35 aizsargājamas vai retas bezmugurkaulnieku sugas. Sventes un Medumu ezeri ir viena no nedaudzajām melnās klijas *Milvus migrans* ligzdošanas vietām. Te sastopams mazais ērglis *Aquila pomarina*, grieze *Crex crex*, apodziņš *Glaucidium passerinum*, pļavu lija *Circus pygargus*, melnais stārķis *Ciconia nigra* u. c. Nozīmīgākās bezmugurkaulnieku sugas ir spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*, divjoslu airvabole *Graphoderus bilineatus*, Mannerheima īsspārnis *Oxyporus mannerheimii*, zirgskābeņu zilenītis *Lycaena dispar*, biežā perlamutrene *Unio crassus*. Teritorijā dzīvo arī deviņas aizsargājamas sikspārņu sugas un sešas rāpuļu un abinieku sugas, t. sk. sarkanvēdera ugunskrupis *Bombina bombina* un purva bruņurupcis *Emys orbicularis*. Te sastopams arī mazais susuris *Musccardinus avellanarius*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Mežu biotopus un ar tiem saistītās aizsargājamās sugas negatīvi ietekmē biotopu fragmentācija un mežizstrāde – veicot normatīvajos aktos atļautās cirtes, samazinās bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgais mirušās koksnes apjoms, bioloģiski veco koku un mežaudžu īpatsvars.
- Antropogēnās eitrofikācijas un pārmērīgas krastu apbūves un rekreācijas attīstības dēļ īpaši apdraudētas ir Sventes un Meduma ezera izcilās dabas vērtības.
- Neatbilstoša dabisko zālāju apsaimniekošana, to pamešana un aizaugšana ar krūmiem, vietām arī apbūve, kas rada biotopu fragmentāciju.
- Lauksaimniecības zemju uzrašana samazina bioloģisko daudzveidību – samazinās ilggadīgo pļavu un ganību platības, tiek lietoti minerālmēsli un pesticīdi, negatīvi ietekmējot arī ūdeņu biotopus.
- Bebru darbība (aizsprostu būve un ūdens līmeņa paaugstināšana) negatīvi ietekmē pārejas purvus, ezeru piekrastes daļas un sliktņus pie ezeriem.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Purvos un mežos speciāla apsaimniekošana biotopu saglabāšanai nav veikta. Labvēlīgu ietekmi uz saldūdeņu biotopiem ir atstājusi niedru pļaušana ezeros, kas nodrošina ūdeņu pieejamību gan cilvēkiem, gan putniem. 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka aptuveni puse no ainavu apvidus ES nozīmes zālājiem bijuši apsaimniekoti.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Biotopiem un sugām optimāla hidroloģiskā režīma saglabāšana.
- Vismaz 510 ha dabisko zālāju biotopu saglabāšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī, atjaunojot un izveidojot vismaz 250 ha dabisko zālāju biotopu, prioritāri atjaunojot biotopu veidus 6210 *Sausi zālāji kalnainās augsnēs* un 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas*.
- No virsūdens ūdensaugiem brīvu un atklātu ezeru piekrastes daļu atvērums veidošana un uzturēšana zivju resursu atražošanas un ūdensputnu ligzdošanas sekmju veicināšanai. Atvērums veicina arī atmirušo augu daļu izskalošanu krastā un ezeru eitrofikācijas procesu palēnināšanos.

- Straujteču uzturēšana, lai nodrošinātu upēs dabisku tecējumu un saglabātu reto gliemju sugu populāciju upēs.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Apstiprināt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, lai pie ezeriem ierobežotu būvniecību un mazinātu cilvēka darbības radīto slodzi.
- Paplašināt aizsargājamo ainavu apvidus teritoriju, iekļaujot Peļušinas ezeru un Laucesas upes ieleju, pirms tam veicot padziļinātu izpēti.
- Izstrādāt zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu. 2016. gada dabas aizsardzības plānā nav sniegts pamatots vērtējums par minimālo zālāju platību to ilgtspējīgai saglabāšanai. Pašreizējā platība nevar nodrošināt dabisko zālāju biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli ilgtermiņā. Lai palielinātu zālāju biotopu savienotību, jāizvērtē to izveidošanas iespējas vēsturisko zālāju teritorijās un ekstensīvi apsaimniekotu kultivēto zālāju un atmatu platībās. Prioritāri atjaunojami zālāji, kas vēl 21.gs. sākumā bija atzīti par ES nozīmes biotopiem, bet 2016. gada dabas aizsardzības plānā novērtēti kā neatbilstoši ES biotopu kritērijiem.
- Samazināt ezeru eitrofikācijas ātrumu, veidojot atvērumus ezeru piekrastes koku un krūmu apaugumā, tā veicinot atmirušo ūdensaugu izskalošanos krastā, kā arī vienlaikus nodrošinot ezeru ainaviskumu un pārskatāmību.
- Veidot labvēlīgus apstākļus ūdens bezmugurkaulnieku un tos barībā izmantojošo zivju mazuļu attīstībai, kā arī pīļu perējumu sekmīgai izvešanai, veicot ezeru piekrastes daļu virsūdens augāja joslu retināšanu un slejveidīgu izpļaušanu.
- Ierobežot bebru darbību, kontrolējot to skaitu, lai nepieļautu ezeru ūdens līmeņa svārstības.
- Papildus attīrīt notekūdeņus no Medumiem pirms to ievades Dumlu ezerā.
- Nodrošināt neiejaukšanās režīmu mazajos ezeros mežainajās teritorijās.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Pļavas linlapes *Thesium ebracteatum* populāciju veido ap 500 individu, populācijas stāvoklis vērtējams kā labs. Atradņu saglabāšanai katru gadu pļaut vienu reizi sezonā (jūnija beigās līdz jūlija sākumā) ar zāles savākšanu.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	94,1	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		94,1
91E0*	Aluviāli meži	170,2	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		170,2
9180*	Nogāžu un gravu meži	83,3	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		85,1
9160	Ozolu meži	51,6	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		51,6
9080*	Staignāju meži	434,2	2,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		434,2
9050	Lakstaugiem bagāti egļu meži	260,2	1,2	Slikta.	Neiejaukšanās.		260,2
9020*	Veci jaukti platlapju meži	122,6	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		122,6
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	34,8	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		34,8
7220*	Avoti, kas izgulsnē avotkalķus	0,06	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		0,06
7140	Pārejas purvi un sliktņi	39,7	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Ierobežot bebru darbību.		39,7
7110*	Aktīvi augstie purvi	4,6	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		4,6
6510	Mēreni mitras pļavas	11,1	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	11,1	11,1
6450	Palieņu zālāji	11,1	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	11,1	11,1
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	0,6	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,6	0,6
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	63,3	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	63,3	63,3

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6210*	Sausi zālāji kalņainās augsnēs	173,3	1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	173,3	173,3
6000	Atjaunojami zālāji	250,0	1,2	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	250,0	250,0
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	20,1	1	Labā.	Izvērtēt vai samazināt koku sagāzumus vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi kā kvalitatīvu straujteču posmu pazīme.		0,6
3140	Ezeri ar mieturalģu augāju	19,2	1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		
3150	Eitrofi ezeri	1373,8	6,6	Nepietiekama, slikta.	Izplaut niedres (10 gadu laikā). Izvērtēt koku sagāzumus. Retināt meža joslu Skujines ezera D un DR malā.	280 1,9	0,2

2016. gada dabas aizsardzības plānā nav sniegta informācija par zālāju atjaunošanas vajadzībām, izņemot krūmu ciršanu 19 ha un velēnas irdināšanu 2 ha biotopā 6210 Sausi zālāji kalņainās augsnēs. Tomēr visu zālāju biotopu aizsardzības stāvoklis novērtēts kā slikts. Tas nozīmē, ka arī pārējās platībās aptuveni 240 ha ir jāveic atjaunošanas pasākumi, lai uzlabotu aizsardzības stāvokli. Lai nodrošinātu zālāju biodaudzveidības ilgspējīgu saglabāšanu, papildus jāatjauno vismaz 250 ha zālāju – šīs platības un atjaunojamās vietas jāapzina, izstrādājot zālāju aizsardzības un atjaunošanas plānu.

Aizsargājamo ainavu apvidus „Ādaži” (LV0600800)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Ādažu, Sējas un Saulkrastu novads.

PLATĪBA: 10 150 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2015. gadā (2015–2025).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

IETVER CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS: dabas liegumu "Lieluikas un Mazuikas ezeri".

Aizsargājamo ainavu apvidus „Ādaži” izveidots, lai saglabātu Latvijā un ES nozīmes aizsargājamus biotopu veidus (īpaši – Piejūras zemienes smiltāju līdzenumu sausos virsājus, slapjos virsājus, ar lakstaugiem klātas pelēkajās kāpas, vecus vai dabiskus boreālos mežus, purvainus mežus, staigājamo mežus, augstos un pārejas purvus). Teritorijā konstatēti kopumā 17 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi. Aizsargājamo ainavu apvidū koncentrētas lielākās virsāju platības Baltijas reģionā un vairāk kā 90% Latvijas virsāju platību.

Viršāji un citi teritorijā sastopamie biotopi ir nozīmīga dzīvotne vairākām aizsargājamām sugām, kuru aizsardzībai šai teritorijai ir ļoti nozīmīga loma, piemēram, smilšu krupim *Bufo calamita*, gludenajai čūskai *Coronella austriaca*, rubenim *Tetrao tetrix*, stepes čipstei *Anthus campestris*, zaļajai vārnai *Coracias garrulus* u. c. Aizsargājamo ainavu apvidus ir lielākā vai viena no lielākajām atradnēm Latvijā arī vairākām bezmugurkaulnieku sugām – garlūpas racējlapsenei *Bembix rostrata*, raibspārnu smiltājsisenim *Oedipoda caerulescens* un lielajam dižkoksngrauzim *Ergates faber* (kopā konstatētas 24 Latvijā īpaši aizsargājamās bezmugurkaulnieku sugas).

Teritorijā konstatētas 47 īpaši aizsargājamās sēņu un augu sugas, piemēram, Dortmana lobēlija *Lobelia dortmanna*, gludsporu ezerene *Isoetes lacustris*, meža silpurene *Pulsatilla patens*, smiltāja nelķe *Dianthus arenarius*, dižā jāņegļite *Pedicularis sceptrum-carolinum*, palu staipeknītis *Lycopodiella inundata*, trejvārpu plakanstaipeknis *Diphasiastrum tristachyum* u. c.

Te konstatētas 45 īpaši aizsargājamās putnu sugas – bez iepriekš minētajām nozīmīgākās ir pupuķis *Upupa epops*, sila cīrulis *Lullula arborea*, purva piekūns *Falco columbarius*, melnā dzilna *Dryocopus martius*, meža balodis *Columba oenas* u. c. Teritorijā mīt astoņas īpaši aizsargājamās sikspārņu sugas.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Nepietiekamas intensitātes un regularitātes traucējumu trūkuma dēļ iepriekšējos trīs gadu desmitos lielās platībās notikusi virsāju un atklāto kāpu biotopu aizaugšana dabiskās sukcesijas ceļā.
- Dabiskās sukcesijas rezultātā, iztrūkstot uguns traucējumiem, notiek oligotrofo mežu augtņu bagātināšanās ar barības vielām un biotopu degradācija.
- Pārāk intensīva teritorijas izmantošana militārajiem mērķiem (tostarp reljefa un zemeszemes degradācija, mežu iznīcināšana) var apdraudēt no aizsargājamiem biotopiem atkarīgās retās sugas vai veicināt to populāciju sarukšanu.
- Apmeklētāju pieaugošanas slodzes dēļ var tikt veicināta ezeru eitrofikācija.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- Kopš 20. gs. 30. gadiem, kad ierīkoja militāro poligonu, teritoriju ietekmējušas militārās mācības (sevišķi padomju gados), kas bijis nozīmīgākais ainavu pārveidojošais faktors, un sekmējis pašreizējās biotopu mozaikas veidošanos.
- No 2006. līdz 2009. gadam teritorijā īstenots LIFE programmas projekts “Bioloģiskās daudzveidības atjaunošana militārajā poligonā un Natura 2000 teritorijā “Ādaži”” (LIFE06/NAT/LV/000110), kā ietvaros atjaunoti virsāju biotopi, lai novērstu to aizaugšanu un uzlabotu reto sugu dzīvotnes (izcērtot kokus, kontrolēti dedzinot, pļaujot, gredzenojot lapu kokus), atjaunoti aizaugošie dabiskie zālāji. Mērķtiecīga apsaimniekošana biotopu saglabāšanai uzsākta 2007. gadā un kopš tā laika dažādā intensitātē un apjomā turpināta visu laiku - uzturēti atklāti viršāji un dabiskie zālāji.

- No 2013. līdz 2017. gadam jauna LIFE programmas projekta „Īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošana Natura 2000 teritorijā „Ādaži”” (LIFE12/NAT/LV/000509) ietvaros lielās platībās turpināta virsāju atjaunošana, izcērtot kokus, kontrolēti dedzinot, noņemot augsnes virskārtu, veikta struktūras dažādošana boreālajos mežos, veidojot mirušo kokus un izmantojot kontrolēto dedzināšanu. Samērā lielās platībās šie traucējumi rodas arī nejauši, militāro mācību ietvaros (zemeszemes izbraukāšana, spridzināšana, degšana u. c.). Mazuikas un Lieluikas ezeru krasti attīrīti no koku un krūmu apauguma, samazināts niedru apaugums ap Mazuikas ezeru, kā arī uzbūvēts žogs, lai novērstu pārāk lielu apmeklētāju slodzi. Veikta Rampas purva hidroloģiskā režīma atjaunošana (uzsākts 2012. gadā, turpināts 2017. gadā), uzbūvējot aizsprostus un meniņus ūdens līmeņa regulēšanai, vairāku simtu hektāru platībā purvā izcirsti koki. Lielākā daļa biotopu atjaunošanas darbu ir būtiski uzlabojusi apstākļus arī teritorijai raksturīgajām retajām sugām.
- Meža silpures atradnēs nodrošināti regulāri zemeszemes traucējumi. Izvietotas mākslīgās ligzdvieta zaļajai vārnai un pupuķim.
- Tiek veikts arī apsaimniekošanas sekmju monitorings, līdzšinējie rezultāti liecina, ka apsaimniekošana ir uzlabojusi biotopu un sugu dzīvotņu stāvokli.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Dabas procesu un militāro darbību mijiedarbības ilgstoša saglabāšana, kas nodrošinātu atklātas smiltāju, virsāju un pelēko kāpu biotopu platības ar tos apdzīvojošo augu un dzīvnieku sugu kopumu, saglabājot daudzveidīgo struktūru.
- Nosusināšanas un degšanas ietekmē degradēto purvu biotopu atjaunošana.
- Saglabāt ezeru, purvaino mežu un mežaino kāpu biotopus labā kvalitātē ar tos apdzīvojošām sugām.
- Novērst Lieluikas un Mazuikas ezeros sastopamajiem izoetīdiem piemēroto augtņu apbēršanu ar atmirušo lapu un niedru atlieku slāni.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Paplašināt aizsargājamo ainavu apvidu, savienojot abas atsevišķās teritorijas, kas ir īpaši svarīgi aizsargājamo sugu populāciju, piemēram, stepes čipstes aizsardzības nodrošināšanai.

- Apstiprināt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, to projekts iekļauts dabas aizsardzības plānā, kas apstiprināts 2015. gadā.
- Veikt izpēti par ūdens celšanās iemesliem Mazuikas ezerā, sagatavot un īstenot projektu ūdens līmeņa paaugstināšanas novēršanai.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Izvietot pupuķiem un zaļajām vārnām piemērotus būrus.
- Veidot smilšu krupim piemērotas nārsta vietas.
- Izvietot sikspārņiem piemērotus būrus.
- Regulāri izvākt lapu un niedru atliekas no ezeru piekrastes zonām, lai saglabātu Dortmana lobēlijai un gludsporu ezerenei piemērotus augšanas apstākļus.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	596,8	5,9	Labā.	Neiejaukšanās.		596,8
9080*	Staignāju meži	188,9	1,9	Nepietiekama.	Mazināt meliorācijas ietekmi A daļā. Biotopa atjaunošanai veikt detalizētu priekšizpēti un plānošanu.	Saskaņā ar izpētes rezultātiem.	
91E0*	Aluviāli meži	31,1	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		31,1
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	179,3	1,8	Nepietiekama.	Neiejaukšanās Veikt kontrolētu dedzināšanu.	15,3	179,3
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	45,0	<1	-	Uzlabot nākotnes biotopu struktūras perifērijā (visos sausieņu priežu mežos, t.sk. 2180).	45,0	
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	0,004	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		0,004
7150	<i>Rhynchosporion albae</i> pioniersabiedrības	0,04	<1	Labā.	Regulāri radīt traucējumu retajām sugām, kam vajadzīga atklāta augtene (apsaimniekot kompleksi ar virsājiem).	0,04	
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	73,4	<1	Nepietiekama.	Izcirst kokus un krūmus (pēc nepieciešamības, prioritāte – reto, aizsargājamo augu dzīvotnes).	73,4	
7120	Degradēti augstie purvi	1036,6	10,2	Nepietiekama.	Uzturēt izveidotos aizsprostus uz grāvjiem, nepieciešamības gadījumā veicot remontu. Izcirst kokus un lapu koku atvases (regularitāte ~ reizi 5 gados, platības – pēc nepieciešamības).	1036,6	200
7110*	Aktīvi augstie purvi	168,4	1,7	Nepietiekama.	Uzturēt izveidotos aizsprostus uz grāvjiem, nepieciešamības gadījumā veicot remontu, veikt caurteku remontu un tīrīšanu (pēc nepieciešamības). Izcirst kokus un lapu koku atvases (regularitāte ~ reizi 5 gados, platības – pēc nepieciešamības).	168,4	150
6530	Parkveida pļavas un ganības	0,3	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	0,3

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
4010	Slapji virsāji	905	8,9	Nepietiekama.	Novākt koku un krūmu apaugumu, izcērtot, kontrolēti dedzinot un/vai gredzenojot kokus. Pļaut lapu koku atvases (~reizi 5 gados). Nepieciešamības gadījumā atjaunot hidroloģisko režīmu (vietas DA plāna kartē).	905	905
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	5	(1)	Nepietiekama.	Pastāvīgi nojaukt bebru aizsprostus Puskas upē, Melnupē un Cimeļupē (katru gadu).		0,5
3150	Eitrofi ezeri	26	(1)	Nepietiekama.	Lieluikas ezera piekrastes zonā izpļaut izoetīdus apdraudošās niedru audzes (katru gadu). Veikt regulāru caurtekas tīrīšanu strautam, kas iztek no Lieluikas ezera, nepieļaujot ūdens līmeņa celšanos ezerā.		0,5 0,1
3130	Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām	21	(1)	Nepietiekama.	Mazuikas ezera piekrastes zonā izpļaut izoetīdus apdraudošās niedru audzes (katru gadu). Izcirst bērzus, krūmus Mazuikas ezera krastā (reizi 5 gados).	0,5	0,5
2320	Piejūras zemienes smiltāju līdzenumu sausi virsāji	2295	22,6	Nepietiekama.	Atjaunot biotopu, izcērtot kokus un krūmus, radot zemsedzes traucējumus (izbraukāt u. c.), uzturēt (vietas DA plāna kartē). Izcirst jaunus kokus un atvases.	917	1894
2180	Mežainas piejūras kāpas	332	3,3	Nepietiekama.	Uzlabot struktūras (pasākumi, kas attiecas uz sausieņu mežu biotopiem, t.sk. 2180).	332	
2130*	Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas	135	1,3	Nepietiekama.	Atjaunot biotopu, izcērtot kokus un krūmus, radot zemsedzes traucējumus (izbraukāt u. c.), uzturēt (vietas DA plāna kartē). Izcirst jaunus kokus un atvases.	135	135

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Preiļu novada Preiļu pagasts; Riebiņu novada Rušonas pagasts.

PLATĪBA: 2769 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2008. gadā (2008–2020).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

Aizsargājamo ainavu apvidus atrodas teritorijā ar paugurainu reljefu, kur atsevišķie platpauguri ir ievērojamas ainavas dominantes. To nogāzes daudzviet ir gravu un sengravu saposmotas, starppauguru ieplakās norisinās pārpurvošanās procesi. Reljefa formas kompleksā ar veģetāciju un iekšējiem ūdeņiem nosaka teritorijas ainavas augsto rekreatīvo vērtību. Kopumā teritorijai raksturīga mozaikveida biotopu struktūra. Meža teritorijas samērā fragmentētas.

Teritorijā ir septiņi ezeri, kas aizņem 8% no teritorijas platības. Tie ir Salmejs, Kaučers, Stupānu (Stuponu) ezers, Limins, Meirauka, Baibas ezers un Asaris (Esereits), kuri ir nozīmīga teritorijas dabas vērtība kā aizsargājami biotopi un sugu dzīvotnes. Ezeru biotopu kvalitāti lielā mērā nosaka notece no sateces baseiniem, kuros dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes un apdzīvotas vietas. Tiem ir dažāda ūdens kvalitāte, atšķiras negatīvās ietekmes un eitrofikāciju veicinošie apstākļi, kā arī to aizaugšanas pakāpe. Salmeja un Kaučera ezeriem ir noteikts publiskā ezera statuss.

Teritorijā konstatēti 11 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, 15 retas, aizsargājamas vaskulāro augu un sešas sūnu sugas (tostarp viena no dažām sūnas platlapu vijzobes *Tortula latifolia* atradnēm Latvijā), kā arī vairākas nozīmīgas putnu sugas.

Salmeja ezerā aug aizsargājamā suga mieturu hidrilla *Hydrilla verticillata* un gludsporu ezerene *Isoetes lacustris*, kuras nelabvēlīgi ietekmē ezera eitrofikācija. Te konstatēta arī lokanā najāda *Najas flexilis*. Pie Meiraukas ezera izveidojies vērtīgs zaļu purva biotops, kurā sastopamas retās orhideju sugas, piemēram, trejdaivu koraļlsakne *Corallorhiza trifida*, Lēzela lipare *Liparis loeselii* un aizsargājamās sūnu sugas. Ezeri lielākoties ir eitrofi, tiem raksturīgs skābekļa izsīkums, kas atstāj negatīvu ietekmi – izraisa fosfora atgriešanos no nogulumiem ūdens slānī un būtiski paātrina ezera eitrofikāciju.

Ainavu apvidu raksturo liela dabisko zālāju biotopu daudzveidība. Pļavu biotopi ir nozīmīgi griezes *Crex crex* ligzdošanai. Teritorija ir devītā nozīmīgākā Natura 2000 teritorija pēc biotopu veida 6230* *Vilkakūlas tukšaiņu zālāji* un sešpadsmitā nozīmīgākā pēc biotopu veida 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas* platības (attiecīgi 3% un

2% no kopējās platības Natura 2000 tīklā). Ainavu apvidū līdz šim zināmi tikai 97 ha ES nozīmes zālāju biotopu, taču kopējais ilggadīgo zālāju un vecu atmatu, kas potenciāli var veidoties par ES nozīmes zālāju biotopiem, īpatsvars teritorijā ir ievērojams. Ainavekoloģiski aizsargājamo ainavu apvidus ir daļa no Austrumeiropā nozīmīga sugu izplatīšanās ekoloģiskā koridora, ko veido augstieņu rinda ziemeļu-dienvidrietumu virzienā, sākot no Otepē un Hānjas augstienes Igaunijā, turpinoties kā Alūksnes, Latgales, Augšzemes augstienes Latvijā, kā Augštaitijas, Džūkijas, Sūduvas augstiene Lietuvā līdz Suvalku augstienei Polijā.

Teritorija ir nozīmīga arī vairākām dzīvnieku sugām, piemēram, divjoslu airvabolei *Graphoderus bilineatus*, zirgskābeņu zilenitīm *Lycaena dispar*, četrzobu pumpurgliemežim *Vertigo geyeri*, lielajam tritonam *Triturus cristatus* un sila ķirzakai *Lacerta agilis*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabisko zālāju neapsaimniekošana vai nepareiza apsaimniekošana.
- Ilggadīgo zālāju un atmatu aizaugšana, uzāršana, apstādīšana ar mežu un apbūve, palielinot biotopu fragmentāciju plašākā reģionā un tā samazinot potenciālu palielināt ES nozīmes zālāju platību teritorijā.
- Mirušās koksnes, kalstošo un nokaltušo koku izvākšana, kā arī bioloģiski veco koku izciršana pasliktina meža biotopu strukturālo kvalitāti un negatīvi ietekmē ar tiem saistīto sugu dzīvotnes.
- Piesārņojums ar sadzīves atkritumiem, nelegālas atpūtas un ugunsgrābu vietas ezeru piekrastēs. Infrastruktūras attīstība ezeru piekrastē bez atbilstošas notekūdeņu attīrīšanas sistēmas var palielināt piesārņojumu un veicināt saldūdeņu biotopu degradāciju.
- Nekontrolēta vai pārmērīga augu aizsardzības līdzekļu vai mēslojuma lietošana lauksaimniecībā izmantojamās zemēs, neattīrīti sadzīves notekūdeņi un notece no fermām palielina piesārņojumu virszemes ūdeņos un negatīvi ietekmē ūdens biotopu stāvokli.

- Kaučera ezera ziemeļrietumu krastā atrodas dārzkopības sabiedrība „Kaučera Gailiši”, kuras teritorijā uzcelto vasaras mājiņu un māju notekūdeņu savākšana nav centralizēta. Ir vērojama šīs teritorijas tendence attīstīties, kas apdraud virszemes ūdeņu un līdz ar to arī saldūdens biotopu kvalitāti.
- Salmeja ezers ir viegli pieejams, izmantojot vietējās nozīmes ceļus. Apmēram 700 m attālumā no ezera atrodas Gaiļmuižas ciems, līdz ar to atpūtnieki rada lielu antropogēno noslodzi. Ezera eitrofikāciju pastiprinošs apstāklis ir Gaiļmuižas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kur notekūdeņu attīrīšana notiek ar smilšu-grants filtra palīdzību, nostādīnāšanas dīķis ar ezeru saistīts ar grāvi, pie tam ir bijuši gadījumi, kad notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbība nav droša (pārplūst aka).
- Stupānu ezeram ir neliels dziļums, līdz ar to arī intensīvāk izteikti aizaugšanas procesi.
- Uz ziemeļiem no Gailiņiem pamestas fermas apkārtnē sastopama invazīvā augu suga Sosnovska latvānis (*Heracleum sosnowskyi*). Tā var izplatīties plašāk apkārtnē.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovīdēs pasākumā “BDUZ” liecina, ka zālāji šīs programmas ietvaros apsaimniekoti daļēji. Biotopu veidi 6510 *Mēreni mitras pļavas*, 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas* un 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnes* apsaimniekoti līdz pat 44-78 % no to pašlaik zināmās platības, bet citi biotopu veidi apsaimniekoti tikai 2-25 % platībā.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Uzturēt dabiskos zālāju biotopus labvēlīgā aizsardzības stāvoklī vismaz pašreizējā to platībā (97 ha). Nacionālā mērogā prioritāri atjaunojami 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji* un 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas*.
- Atjaunot un izveidot ES nozīmes zālāju biotopus aizaugojo dabisko zālāju, pamestu kultivēto zālāju un atmatu vietā vismaz 200 ha platībā (kopējā lauksaimniecības zemju platība ir aptuveni 1218 ha, no kuriem līdz pat 38% ir ilggadīgi zālāji), lai nodrošinātu teritorijas kā ekoloģiskā koridora nozīmi dabisko zālāju sugām, saglabātu un palielinātu ainavu vērtību un samazinātu eitrofikācijas ietekmi uz ezeriem, jo no dabiskajiem zālājiem, tos pareizi apsaimniekojot, nenotiek nozīmīga biogēnu noplūde, atšķirībā no mēslojamiem zālājiem un aramzemēm.
- Salmeja un Kaučera ezeriem izstrādāt ekspluatācijas noteikumus, kuros noteikt motorizēto peldlīdzekļu (t. sk. ūdensmotociklu) lietošanas kārtību un aprobežojumus.
- Uzlabot Gaiļmuižas notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbību un nodrošināt, lai notekūdeņi pirms ievadišanas Salmeja ezerā tiek attīrīti.
- Izveidot atpūtas vietas ezeru krastos atbilstoši dabas aizsardzības plānam.
- Nodrošināt dabisku procesu netraucētu norisi dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos purvu un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Mazināt meža biotopu fragmentāciju, palielinot aizsargājamo biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kuras vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Kartēt aizsargājamus biotopus atbilstoši jaunākajai metodikai; jāveic arī potenciāli atjaunojamo dabisko zālāju kartēšana.
- Izstrādāt un apstiprināt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, kuros jāparedz ierobežojumi, lai samazinātu saimnieciskās darbības intensitāti mežos un uzlabotu meža biotopu integritāti, un noteiktu antropogēnās slodzes regulējumu ezeros.
- Izstrādāt un ieviest zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu. 2008. gada dabas aizsardzības plānā nav sniegts pamatots vērtējums par minimālo dabisko zālāju platību to ilgtspējīgai saglabāšanai, taču ir uzsvērts, ka zālāju atjaunošanas potenciāls ir augsts. Stiprā zālāju sadrumstalotība liecina, ka pašreizējā platība nevar nodrošināt biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli ilgtermiņā. Lai palielinātu biotopu savienotību, jāizvērtē dabisko zālāju biotopu izveidošana vēsturiskajās zālāju teritorijās, kā arī kultivēto zālāju un atmatu vietā.
- Izstrādāt būvprojektu un uzbūvēt centralizētu notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas iekārtu dārzkopības sabiedrības „Kaučera Gailiši” teritorijā Kaučera ezera ziemeļrietumu krastā.
- Izstrādāt un realizēt aizsargājamo ainavu apvidus „Kaučers” tūrisma attīstības plānu.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9020*	Veci jaukti platlapju meži	4,6	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		4,6
9180*	Nogāžu un gravu meži	7,0	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		7,0
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	5,8	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		5,8
9080*	Staignāju meži	21,5	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		21,5
91E0*	Aluviāli meži	6,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		6,2
91D0*	Purvaini meži	12,1	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		12,1
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	25,0	<1	-	Neiejaukšanās.		25,0
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	7,0	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		7,0
6510	Mēreni mitras pļavas	2,4	<1	Labā.	Atjaunošana. Uzturēšana.	2,4	2,4
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	8,5	<1	Labā.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	8,5
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	4,2	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	4,2	4,2
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	76,4	2,8	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	> 35,0	76,4
6230*	Vilkakūlas zālāji	4,3	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	4,3	4,3
6120*	Smiltāju zālāji	1,1	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,1	1,1
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	0,6	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,6	0,6

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas ekspertu vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laiku intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6000	Atjaunojami zālāji	200,0	7,0	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	200,0	200,0
3150	Eitrofi ezeri	187,8	6,8	Nepietiekama.	Veikt ezeru piekrastes daļu virsūdens augāja slejveidīgu izplaušanu un sekļūdens zonu atjaunošanu, veidojot labvēlīgus apstākļus ūdens bezmugurkaulnieku, kā arī zivju mazuļu attīstībai, pīļu perējumu sekmīgai izvešanai, kā arī peldvietu uzturēšanai. Nojaukt bebru aizsprostus uz iztekām no ezeriem, lai saglabātu brīvu ūdens caurvadi un tā nepaātrinātu piekrastes daļas pārpurvošanos un eitrofikācijas procesu paātrināšanos ezerā. Neiejaukšanās Meirauku un Liminu ezeros.	Pēc nepieciešamības	0,5 12,4

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Daugavpils novada Nīcgales pagasts.

PLATĪBA: 915 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2004. gadā (2005–2015), darbības termiņš pagarināts līdz 2019. gadam.

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

IETVER CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS: ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekli "Nīcgales Lielais akmens".

Aizsargājamais ainavu apvidus ietver daļu neliela DA-ZR virzienā izstiepta meža masīva Daugavas labajā krastā starp Daugavu un plašām lauksaimniecības zemēm. Teritoriju šķērso Šaušupe ar meža strautu pietekām, upes gultne nav pārveidota un vietām veido nelielas palienes. Plaši nosusināšanas darbi teritorijā nav veikti, tomēr piegulošajās mežaudzēs ir izveidota blīva nosusināšanas grāvju sistēma. Teritorijā līdz ainavu apvidus izveidošanai intensīvi izmantota koksnes ieguvei, ierīkoti ceļi, līdz ar to te ir maz sastopamas bioloģiski vecas mežaudzes, meža biotopi ir ļoti fragmentēti, kopumā dominē vidēja vecuma un jaunākas lapu koku un egļu audzes. Tomēr kopumā teritorijā konstatēti pieci ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi.

Ainavu apvidus ir nozīmīga vieta tauriņu sugu aizsardzībai. Te konstatētas 1200 tauriņu sugas, to skaitā 14 retas un aizsargājamas, piemēram, ošu jeb zilā ordeņpūcite *Catocala fraxini*, skabiosu pļavraibenis *Euphydryas aurinia*, ošu pļavraibenis *Euphydryas maturna*, zirgskābeņu zilenītis *Lycaena dispar*. Ainavu apvidus ir nozīmīgs arī citām aizsargājamām un retām sugām – konstatētas 23 putnu, trīs sūnu un trīs vaskulāro augu sugas. Te atrodams lāksis *Allium ursinum*, kamolainā ežgalvīte *Sparganium glomeratum*, villainā gundega *Ranunculus lanuginosus*, pieczobu trejmailīte *Tritomaria quinquentata*, parastais plaušķērpis *Lobaria pulmonaria*, doblapu leženeja *Lejeunea cavifolia*. No aizsargājamām putnu sugām sastopama mežzirbe *Bonasa bonasia*, baltmugurdzenis *Picoides leucotos*, urālpūce *Strix uralensis*, apodziņš *Glaucidium passerinum* u. c.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Teritorijā konstatētajām retajām tauriņu sugām nepieciešamas atklātas vietas – lauces, grāvmalas un paliene. To aizaugšana samazina sugām piemērotas platības.

- Bebru aizsprosti un koku sagāzumi Šaušupē un tās pietekās veicina straumes palēnināšanos, ūdens temperatūras paaugstināšanos un ūdeni izšķīdušā skābekļa daudzuma samazināšanos. Atkarībā no upes posma garenprofila sagāzumi veicina arī krastu izskalošanos vai pārpurvošanos, smilšaino un oļaino posmu pārklāšanos ar sanešiem un pret skābekļa deficītu jutīgajiem ūdens bezmugurkaulniekiem piemērotu dzīvotņu izušanu.
- Mežsaimnieciskā darbība ir būtiski samazinājusi ainavu apvidus mežu biotopu kvalitāti, kā arī veicinājusi biotopu fragmentāciju. Joprojām notiek teritorijas mežaudžu izmantošana komerciāliem mērķiem, rezultātā biotopu fragmentācija netiek novērsta, nākotnē negatīvi ietekmējot ar tiem saistīto sugu stāvokli.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

Līdz šim aizsargājamo biotopu apsaimniekošana nav veikta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Tauriņu sugu populācijas saglabāšana un vairošana, saglabājot un apsaimniekojot sugu īpatņu eksistencei nepieciešamos biotopus, un uzturot to dažādību.
- Dabisku procesu netraucēta norise biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, palielinot aizsargājamo biotopu platību un integritāti, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kuras vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

Aktualizēt dabas aizsardzības plānu un izstrādāt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, paredzot meža ciršanas ierobežojumus, lai saglabātu bioloģiski vērtīgas mežaudzes.

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

Īpaši aizsargājamo tauriņu sugu aizsardzībai pļaut grīšļu audzes Saušupes palienē. Veikt izlases veidā, ik pēc 50 m izpļaujot 5 m² lielus neregulārus laukumus. Pļaušana jāveic divus gadus pēc kārtas, pēc tam trīs gadus nepļaut. Kvartālistīgas tīrīt ik pēc diviem gadiem.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas ekspertu vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9080*	Staignāju meži	1,9	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,9
9020*	Veci jaukti platlapju meži	18,3	2,0	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		18,3
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	55,7	6,1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		55,7
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	140,0	15,3	-	Neiejaukšanās. Veikt specializētas kopšanas cirtes, palielinot platlapju piemirstojumu.	60,0	80,0
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	2,0	<1	Nepietiekama.	Nodrošināt ūdens caurvadi. Izvērtēt bebru aizsprostus un koku sagāzumus vai tos samazināt vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, kā arī vietās, kur upes gultnē sastopamas smilšainas, oļainas vai grantainas platības, vai konstatējama par 0,2 m/sek lielāka ūdens plūsma. Reizi 1 - 3 gadus pēc nepieciešamības.	2,0	

Aizsargājamo ainavu apvidus „Veclaicene” (LV0600200)

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Alūksnes novada Jaunlaicenes, Veclaicenes un Ziemera pagasts; Apes novada Apes pilsēta ar lauku teritoriju.

PLATĪBA: 20 892 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2028).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: dabas liegumam "Korneti-Peļļi" – Ministru kabineta 2011. gada 25. janvāra noteikumi Nr. 71 "Dabas lieguma "Korneti-Peļļi" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

IETVER CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS:

- dabas liegumus "Korneti-Peļļi", "Avotu mežs", "Dēliņkalns",
- aizsargājamo aleju "Ziemeru ozolu aleja",
- ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekli "Grūbes dolomīta atsegums".

Aizsargājamo ainavu apvidus ietver plašu teritoriju Veclaicenes paugurainē ar vairākiem lielpauguriem – Dēliņkalnu (271,5 m v. j. l.), Sauleskalnu un Drusku jeb Kornetu pilskalnu. Teritorijā ir daudz ezeru – Kornetu-Peļļu subglaciālajā iegultnē atrodas 11 garu un dziļu ezeru virkne. Lielākie no tiem ir Raipala ezers, Pilskalna (Druskas) ezers un Lielais Baltiņš, teritorijai nozīmīgi ir arī Kalekaura un Murata ezeri. Ainavu apvidū vairāk nekā pusi platības aizņem meži un krūmāji, aptuveni trešdaļu platības aizņem lauksaimniecības zemes un citas atklātas teritorijas, bet purvi aizņem nelielas platības. Teritorijā izveidoti vairāki mikroliegumi mežu biotopu un putnu sugu aizsardzībai, īpaši ainavu apvidus teritorijā austrumu daļā un tai piegulošajos mežos koncentrējas nozīmīgas mikroliegumu platības medņu rieta vietu aizsardzībai.

Ainavu apvidū konstatēti 23 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, lielākās platībās sastopami veci vai dabiski boreāli meži, purvaini meži, nozīmīgi ir arī ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām un eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju, kā arī nogāžu un gravu meži gan uz atsevišķām stāvām pauguru nogāzēm un gravām, gan Kornetu-Peļļu subglaciālajā iegultnē. Ģeoloģiskais dabas pieminekļis „Grūbes dolomīta atsegums” atbilst biotopam “karbonātisku pamatiežu atsegumi”, kura kopējais garums ir 115 m, bet maksimālais augstums – 4,5 metri. Ainavu apvidus ir viena no nozīmīgākajām Natura 2000 teritorijām valstī biotopa 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas* saglabāšanā.

Ainavu apvidū konstatētas daudzas retas un aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas: 24 vaskulāro augu, sešas sūnu, trīs ķērpju, 37 putnu, viena abinieku un viena rāpuļu, deviņas zīdītāju, no tām astoņas sikspārņu sugas, 35 bezmugurkaulnieku, piecas zivju sugas. No

augiem šeit sastopama dzeltenā akmeņlauzīte *Saxifraga hirculus*, sirdsveida divlape *Listera cordata*, akotainais grīslis *Carex atherodes*, trejdaivu koraļlsakne *Corallorhiza trifida*, pusgrimusi raglape *Ceratophyllum submersum*, lokanā nitella *Nitella flexilis*, daudzas retas sūnas, piemēram, Hellera ķīllape *Anastrophyllum hellerianum* un smaržīgā zemessomenīte *Geocalyx graveolens*. No putnu sugām nozīmīgas ir mežzirbe *Bonasa bonasia*, mednis *Tetrao urogallus*, rubenis *Tetrao tetrix*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, mazais ērglis *Aquila pomarina*, vakarlēpis *Caprimulgus europaeus*, brūnā čakste *Lanius collurio* u. c. No aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām sastopams Šneidera mizmilis *Boros schneideri*, cirulišu dižtauriņš *Parnassius mnemosyne*, sikspāre *Nehalennia speciosa*, lielais torņgliemezis *Ena montana* un medicīnas dēle *Hirudo medicinalis*. Teritorijā sastopams lielais tritons *Triturus cristatus*.

Ainavekoloģiski ainavu apvidus ir daļa no Austrumeiropā nozīmīga sugu izplatīšanās ekoloģiskā koridora, ko veido augstieņu rinda ziemeļu-dienvidrietumu virzienā sākot no Otepē un Hānjas augstienes Igaunijā, turpinoties kā Alūksnes, Latgales, Augšzemes augstiene Latvijā, kā Augštaitijas, Džūkijas un Sūduvas augstiene Lietuvā, līdz Suvalku augstienei Polijā.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabisko zālāju neapsaimniekošana, kā rezultātā tie aizaug, arī nepareiza apsaimniekošana, smalcinot nopļauto zāli, kā arī pārāk intensīva apsaimniekošana (piesēšana, mēslošana), apbūve, zālienu ierīkošana.
- Veco koku un mirušās koksnes apjomu samazināšanās mežaudzēs kopšanas ciršu rezultātā.

- Straujteču posmu izžušana bebru darbības ietekmē, tās appludinot un aizpildot ar sanešiem.
- Ūdens limeņa paaugstināšanās ezeros, bebrim aizsprostojot iztekas no ezeriem.
- Blīvas virsūdens augu joslas izveidošanās ezeros eitrofikācijas un apsaimniekošanas apsūkuma rezultātā.
- Lielo tritonu nārstam un kāpuru attīstībai piemēroto ūdenstilpju aizaugšana. Tritonu kāpuru izēšana, ielaižot zivis tritonu vairošanai piemērotos diķos.
- Invazīvās sugas Sosnovska latvāņa *Heracleum sosnowskyi* izplatīšanās.
- Rekreācijas un tūrisma radītā antropogēnā slodze ezeros un to krastos. Aizsargājamo ainavu apvidū „Veclaicene” ir izveidotas sešas dabas takas, no kurām četras daļēji ved gar ezeru krastiem.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2012. gadā Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības programmas projekta “Zaļais koridors” (*Tuned nature management in transboundary area of Estonia and Latvia*) (EU38806) ietvaros purvainajos mežos veikta medņu riestu kopšana, turpmāk daļā no šīm teritorijām nepieciešams atjaunot hidroloģisko režīmu, lai novērstu atkārtotu aizaugšanu.
- Zālāju biotopos minētā projekta ietvaros zemnieku saimniecības “Mauriņi” teritorijā veikta krūmu ciršana un pirmreizēja pļaušana, taču to ietekme uz biotopu kvalitāti nav vērtēta.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovīdes pasākumā “BDUZ” liecina, ka pasākuma ietvaros bijusi apsaimniekota vairāk nekā puse (60-90%) no dabisko zālāju biotopu kopējās platības. Mazākā platībā pasākuma ietvaros apsaimniekotas mēreni mitras pļavas (tikai 41% no biotopa platības). Apsaimniekošanas ietekme uz zālāju aizsardzības stāvokli nav vērtēta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Ekstensīvi apsaimniekotu (pļautu un ganītu) kultivētu zālāju un atmatu saglabāšana maksimāli lielā platībā (vismaz 3000 ha), lai nodrošinātu barošanās vietas mazajam ērglim un ligzdošanas vietas griezei un saglabātu raksturīgo mozaikveida ainavu struktūru.
- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana un uzturēšana vismaz 700 ha platībā (prioritāri atjaunojamās vēsturiskās zālāju teritorijas, kas ir pārkrūmojušās vai aizaugušas ar sekundāru mežu, kā arī ekstensīvi apsaimniekoti kultivētie zālāji un atmatas ar labu atjaunošanās potenciālu (potenciāli ES nozīmes biotopi)). Nacionālā mērogā prioritāri atjaunojamās

6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas.*

- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, palielinot aizsargājamo biotopu platību un integritāti un nodrošinot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti vai kokaudzes struktūras dabiskošanu ar atvērumu un mirušās koksnes veidošanu. Attīstība paredzama aizsargājama biotopa 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži virzienā.* Aizsargājamā biotopa attīstības veicināšanai īpaši piemērota teritorija meža masīvā starp Ziemeļiem un Murata ezeru.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu un purvu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Ezeru biotopu ekoloģiskā stāvokļa uzlabošana, mazinot virsūdens augāja aizaugumu.
- Upju tecējuma uzturēšana bez bebru dambjiem un to radītajiem uzplūdinājumiem Vaidavas upē un Pērļupītē; dzirnavu dambja atlieku uz Pērļupītes nojaukšana leļpus Kornetiem.
- Invazīvās sugas Sosnovska latvāņa audžu iznīcināšana.
- Hidroloģiskā režīma saglabāšana un atjaunošana pārmitro mežu biotopos.
- Lielā tritona nārsta vietu apsaimniekošana un jaunu nārsta vietu izveidošana.
- Medņu riestu stāvokļa uzlabošana un uzturēšana.
- Grūbes dolomīta atseguma apsaimniekošana un nepieciešamās infrastruktūras (kāpņu un margu) izveide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Izvērtēt un apstiprināt teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektu, īpaši uzmanību pievēršot zonējumam mežos, lai nodrošinātu biotopu fragmentācijas mazināšanu.
- Saglabāt hidroloģisko režīmu pārmitro mežu biotopos. Plānojot meliorācijas sistēmu būvniecību vai rekonstrukciju, jānorāda tās paredzamais darbības areāls, un gadījumā, ja tas skar biotopus 91D0* *Purvaini meži* vai 9080* *Staignāju meži* vai tiem tieši piegulošās teritorijas, jāveic pasākumi ietekmes samazināšanai (piemēram, mainot grāvju konfigurāciju vai nodrošinot ekranēšanu – gruntsūdens plūsmas ierobežošanu ar speciālu ģeotekstila materiālu). Situācijās, kur meža biotopu nogabalus susinošie grāvji pieslēdzas maģistrālajiem grāvjiem, to tīrīšanas vai padziļināšanas gadījumā nogabalu grāvji jānoslēdz, lai pasākums neietekmētu meža biotopus. DA plāna apsaimniekošanas pasākumu

kartē atzīmētas teritorijas (aptuveni 456 ha platībā), kurās pirms meliorācijas darbu veikšanas jāizvērtē to iespējamā ietekme uz tuvākajiem mitro mežu vai purvu biotopiem.

- Veidot un uzturēt publiski pieejamus ainavu skatu punktus. Veidot atvērumus piekrastes koku – krūmu apaugumā ezeru aerācijas nodrošināšanai, ainaviskuma un pārskatāmības veidošanai.
- Retināt un slejveidīgi izpļaut ezeru piekrastes daļu virsūdens augāja joslas ar mērķi atjaunot atklātas piekrastes seklūdens zonas, tā veidojot labvēlīgus apstākļus ūdens bezmugurkaulnieku un tos pārtikā izmantojošo zivju mazuļu attīstībai, piļu perējumu sekmīgai izvešanai. Atklātās piekrastes zonās notiek atmirušo ūdensaugu izskalošana krastā, tā samazinot ezeru eitrofikācijas ātrumu.
- Mazināt antropogēno slodzi uz ezeriem, uzturot un ierīkojot atpūtas vietas piekrastē. Uzturot esošās un ierīkojot jaunas atpūtas vietas un kempingus pie kāda no ezeriem, tiem nepieciešamos infrastruktūras elementus jābūvē ne tuvāk par 30 m no ezera, turklāt jāņem vērā aizsargājamo biotopu atrašanās vietas, lai tos nelabvēlīgi neietekmētu., Nav pieļaujama visu koku izciršanu piekrastē, atmežošana, kā arī notekūdeņu ieplūde ezeros.
- Izstrādāt un ieviest zālāju (gan dabisko, gan kultivēto) atjaunošanas un aizsardzības plānu. 2016. gada dabas

aizsardzības plānā norādīts mērķis saglabāt dabisko zālāju biotopus 380 ha platībā, kas ir pašreizējā konstatētā platība. Taču nav sniegts pamatots vērtējums par minimālo zālāju platību to ilgtspējīgai saglabāšanai gan ainavas struktūras, gan biotopu un putnu (mazais ērglis, grieze) saglabāšanai. Šī zālāju platība var ietvert arī ekstensīvi izmantotus kultivētus zālājus un atmatas. Stiprā sadrumstatotība liecina, ka pašreizējā platība nevar nodrošināt dabisko zālāju biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli ilgtermiņā. Lai palielinātu biotopu savienotību, jāizvērtē dabisko zālāju biotopu izveidošana vēsturiskajās dabisko zālāju teritorijās un ekstensīvi apsaimniekotos kultivētos zālajos un atmatās ar labu dabiskošanās potenciālu (potenciālie ES zālāju biotopi).

5.2. Specifiski pasākumi

5.2.1. Sugas

- Medņu riesta vietu uzturēšanai atjaunot hidroloģisko režīmu un veikt apsaimniekošanas pasākumus, ja vērojama aizaugšana.
- Lielā tritona nārsta vietu uzturēšanai izcirst krūmus gar diķiem, kas tiem piemēroti, kā arī veidot jaunas nārsta vietas, rokot sekus diķus, saskaņā ar dabas aizsardzības plānā norādītām metodēm.

5.2.2. Biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējās vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējās vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	240,2	1,1	Laba.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu ap Ķirliša ezeru (aizbērt vai aizsprostot grāvi, kas savieno Ķirliša ezeru un Vaidavas upi).	37,3	240,2
9180*	Nogāžu un gravu meži	46,4	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		46,4
9160	Ozolu meži	5,6	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		5,6
9050	Lakstaugiem bagāti egļu meži	81,8	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		81,8
9080*	Staignāju meži	20,0	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		20,0

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91E0*	Aluviāli meži	2,2	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		2,2
9020*	Veci jaukti platlapju meži	3,0	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		3,0
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	353,4	1,7	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		353,4
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	221,0	1,1	-	Neiejaukšanās. Uzlabot mežaudzes struktūru, veidojot atvērumus un palielinot mirušās koksnes apjomu.	35,0	185,5
8210	Karbonātisku pamatiežu atsegumi	0,07	<1	Nepietiekama.	Grūbes dolomīta atsegums. Izpļaut lakstaugus un krūmus. Izveidot infrastruktūru (kāpnes un margas).	Pēc nepieciešamības.	
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	12,6	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	9,8	<1	Laba.	Pļaut niedres pie Kūriņkalna ezera un Mazā Paiķa. Izcirst krūmus pie Lielā Paiķa.		3,7 0,2
7110*	Aktīvi augstie purvi	2,5	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		
6450	Palieņu zālāji	39,7	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	12,2	39,7
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnes	0,4	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,4	0,4
6120*	Smiltāju zālāji	1,6	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,6	1,6
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	283,9	1,4	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	15,5	283,9

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6230*	Vilkakūlas zālāji	1,3	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,3	1,3
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnes	5,5	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	5,5
6510	Mēreni mitras pļavas	62,7	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	62,7
6530*	Parkveida pļavas un ganības	0,6	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	0,6
6000	Atjaunojami zālāji	320,0	1,5	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	320,0	320,0
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	6,6	<1	Laba.	Izvākt vai samazināt bebru aizsprostus Vaidavas upē, Pērļupītē un citās upēs – vietās, kur veidojas krastu izskalojumi, kā arī vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi kā kvalitatīvu straujteču posmu pazīme, strauta nēģim un forelēm piemērota nārsta vieta. Nojaukt Dzirnāvu dambja atliekas uz Pērļupītes lejpus Kornetiem.	Pēc nepieciešamības 0,2.	
3150	Eitrofi ezeri	67,1	<1	Nepietiekama.	Pļaut niedres ezeru atpūtas vietās un peldvietās. Mazināt virsūdens augāju.		0,1
3130	Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām	45,8	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Pļaut niedres ezeru atpūtas vietās un peldvietās.		0,1

Dabiskie zālāji jāatjauno vismaz 320 ha platībā (29 ha atjaunojamo platību ir apzinātas 2016. gada aizsardzības plānā, pārējās atjaunojamās vietas jāapzina, izstrādājot zālāju atjaunošanas plānu). Dabas aizsardzības plānā norādītā atjaunošanas darbība ir krūmu un koku ciršana, taču paredzams, ka ir nepieciešamas arī citas darbības, piemēram, ekspansīvo sugu ierobežošana, mitruma režīma regulēšana, sugu sastāva atjaunošana u.c. – to nepieciešamība jāizvērtē un jāparedz zālāju atjaunošanas plānā.

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1987.

ATRAŠANĀS VIETA: Vecpiebalgas novada Inešu, Taurenas, Vecpiebalgas pagasts.

PLATĪBA: 8 923 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2016. gadā (2016–2028).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

IETVER CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMAS DABAS TERITORIJAS: dabas liegumu "Sproģi", kas dibināts 1977. gadā.

Aizsargājamo ainavu apvidus atrodas Vidzemes augstienē, ietverot vizuāli izteiksmīgu pauguraines reljefa ainavu ar ezeru, zālāju un mežu mozaiku. Teritorijā atrodas septiņi ezeri, tie aizņem gandrīz 20% teritorijas platības, nozīmīgākie ir Alauksts un Inesis ar ezera salām, kuras kopā ar pussalu apvienotas dabas liegumā "Sproģi". Ainavu apvidū dominē sausieņu meži, valdošā suga visbiežāk ir bērzs vai egļe, bieži arī apse – šīs sugas dominē lielākajos meža masīvos. Slapjaini un purvaini izvietoti fragmentāri, lielākās platības tie aizņem iepakā ap Tauna ezeru. Priežu audzes lielākoties sastopamas purvainās vai susinātās vietās reljefa pazeminājumos un ezeru pussalās. Dabiskie un kultivētie zālāji aizņem salīdzinoši lielas platības un tiek noganīti vai nopļauti.

Ainavu apvidū konstatēti 22 ES nozīmes aizsargājami biotopu veidi. Nozīmīgākie ir ezeru biotopi – ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām (Alauksts) un eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (Inesis un citi ezeri). Citi nozīmīgi biotopi ir pārejas purvi un sliktņšas (ap Alaukstu un Tauna ezeru), boreāli meži, purvaini meži un lakstaugiem bagāti egļu meži, uz ezeru salām – veci jaukti platlapju meži, mazākās platībās ir arī citi mežu biotopi. Ainavu apvidus ir viena no nozīmīgākajām Natura 2000 teritorijām valstī biotopa 6510 *Mēreni mitras pļavas* saglabāšanā. Lielas platības aizņem arī 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas*, 6410 *Mitri zālāji* periodiski izžūstošās augsnes un 6210 *Sausi zālāji kalķainās augsnēs*.

Teritorijā konstatēts liels skaits retu un aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu: 21 augu, 26 putnu, deviņas zīdītāju, 18 bezmugurkaulnieku, divas zivju sugas. Nozīmīgākās augu sugas ir jumstiņu gladiola *Gladiolus imbricatus*, gludsporu ezerene *Isoetes lacustris*, dzeloņsporu ezerene *echinospora*, vienzieda krastene *Littorella uniflora*, spilvainais ancītis *Agrimonia pilosa*, Dortmaņa lobēlija *Lobelia dortmanna*, pamišziedu daudzlape *Myriophyllum*

alterniflorum, ūdeņu subulārija *Subularia aquatica*, lokanā nitella *Nitella flexilis*, mieturu hidrillas *Hydrilla verticillata*, sūna peldošā ričijvācelīte *Ricciocarpos natans*. Apvidus ir īpaši nozīmīga melnās klijas *Milvus migrans* barošanās vieta, kā arī piemērota dzīvotne vairākām dzeņu sugām kā trispirkstu dzenim *Picoides tridactylus*, baltmugurdzenim *Dendrocopos leucotos*, sastopama arī mežirbe *Bonasa bonasia*, mazais mušķērājs *Ficedula parva*, grieze *Crex crex*, brūnā čakste *Lanius collurio*, mazais ērglis *Aquila pomarina*, vakarlēpis *Caprimulgus europaeus* u. c.

Nozīmīgākās bezmugurkaulnieku sugas ir spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*, pūkainais isspārnis *Emus hirtus*, kārklū zaigraibenis *Apatura iris* un lielais torņgliemezis *Ena montana*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabisko un kultivēto zālāju un atmatu neapsaimniekošana, kā dēļ tie aizaug, arī nepareiza apsaimniekošana, smalcinot nopļauto zāli, kā arī pārāk intensīva apsaimniekošana (piesēšana, mēslošana, pārganīšana), apbūve, zālienu ierīkošana.
- Pārmitro mežu nosusināšanā negatīvi ietekmējusi biotopu kvalitāti.
- Intensīva koku ciršana radījusi meža biotopu fragmentāciju; lielās platībās sastopamas jaunaudzis un izcirtumi.
- Kritalu izvākšana un izmantošana malkai mežos uz ezeru salām pasliktina biotopu kvalitāti.
- Ezeru piesārņojums ar biogēnajiem elementiem, ko rada notekūdeņu iepludināšana (Inesī ieplūst piesārņojums no Tauna, kas veicina aizaugumu līci), Tauna ezers ir stipri aizaudzis, pašlaik notekūdeņu iepludināšana ezerā pārtraukta, bet biogēnie elementi akumulējušies ezera sedimentos, biotopa kvalitāte pasliktinājusies un paredzama ilglaicīga negatīva ietekme.

- Blīvas krūmāju joslas izveidošanās piekrastē samazina mazo ezeru aerācijas intensitāti un ar to saistīto ezeros uzkrāto organisko nogulu sadalīšanu, tā pasliktinot biotopa kvalitāti.
- Ļoti blīva virsūdens ūdensaugu josla gar visu Nedža piekrasti ierobežo atmirušo ūdensaugu izskalošanu krastā un pasliktina apstākļus ūdens bezmugurkaulnieku un tos barībā izmantojošo zivju mazuļu attīstībai, pīļu perējumu sekmīgai izvešanai, kā arī ezera pārskatāmībai un ainaviskumam.
- Nozīmīgu, publiski pieejamu skatu punktu un perspektīvu aizsegšana, aizbūvēšana ar ēkām, apstādīšana ar kokiem, tā pasliktinot teritorijas ainavisko kvalitāti.
- Bebru darbība, nosprostojošas iztekas no Sivēnu, Bezdiņeņa, Nedža un Tauna ezeriem, paaugstina ūdens līmeni un veicina piekrastes mežaudžu applūšanu un iznīkšanu, kā arī papildus barības vielu ieskalosanos ezeros, to eitrofikācijas pastiprināšanos un biotopa kvalitātes pasliktināšanos.
- Nozīmīgākā rekreācijas ietekme ir Alaukstā un Inesī, kuru krastos atrodas vairāki kempingi, atpūtas bāzes. Tām šobrīd nav vērojama negatīva ietekme, taču palielinoties rekreācijas intensitātei, būs nepieciešama papildus infrastruktūras izveide zemūdens augu augtēņu izbrādāšanas samazināšanai un tiešas biogēnu iekļuves ezeros novēršanai.
- Ūdens motociklu un lieljaudas motorlaivu ietekmē notiek Alauksta ezera nogulumu uzduļķošana, zemūdens aizsargājamo augu augtēņu apbēšana un iznīcināšana.
- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana un uzturēšana vismaz 200 ha platībā. Prioritāri atjaunojamas vēsturiskās zālāju teritorijas, kas ir pārkrūmojušās vai aizaugušas ar sekundāru mežu, kā arī ekstensīvi apsaimniekoti kultivētie zālāji un atmatas ar labu atjaunošanās potenciālu (potenciāli ES nozīmes biotopi). Nacionālā mērogā prioritāri atjaunojamas 6510 *Mēreni mitras pļavas*.
- Saldūdeņu biotopu uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Optimāla hidroloģiskā režīma nodrošināšana pārmitrajās mežu un purvu biotopos.
- Antropogēnās slodzes samazināšana ezeru biotopos, uzturot un ierīkojot atpūtas vietas, apsaimniekojot piekrastes teritorijas.
- Biotopu kvalitātes saglabāšanas pasākumi rekreācijai izmantotajās Ineša ezera salās.
- Publiski pieejamu skatu punktu un perspektīvu veidošana un uzturēšana atbilstoši ainavu struktūrplānam.
- Niedru pļaušana un krūmu izciršana pārejas purva un sliktņšas biotopos ap Alauksta un Tauna ezeriem.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā "BDUZ" liecina, ka pasākuma ietvaros bijusi apsaimniekota mazāk nekā puse (23–46%) no dabisko zālāju biotopu kopējās platības. Apsaimniekošanas ietekme uz zālāju aizsardzības stāvokli nav vērtēta. Par kopumā sliktu dabisko zālāju biotopu stāvokli liecina tas, ka pēdējo desmit-piecpadsmit gadu laikā ir sarakusi kopējā to platība no 140 uz 95 ha (2016. gada dabas aizsardzības plāna dati).

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Ekstensīvi apsaimniekotu (pļautu un ganītu) kultivēto zālāju un atmatu saglabāšana maksimāli lielā platībā (vismaz 2000 ha), lai nodrošinātu barošanās vietas mazajam ērglim un ligzdošanas vietas griezei un saglabātu raksturīgo mozaikveida ainavu struktūru.

- Izpētīt hidroloģiskā režīma atjaunošanas iespējas staignāju meža biotopos. Tā ir nepieciešama atsevišķos biotopos un būtu veicama, aizberot grāvjus vai izveidojot aizsprostus. Provizorisks atjaunojamo biotopu platība – 12,9 ha, bet konkrēts lēmums pieņemams saskaņā ar izpētes rezultātiem.
- Vēlams nodrošināt kurināmā materiāla nogādāšanu Ineša ezera salās, kas tiek izmantotas rekreācijai (Milestības sala, Bābas sala, Siena sala), lai samazinātu kritalu izvākšanu no mežaudzēm. Nodrošināt regulāru kontroli.
- Izpētīt Tauna ezera dūņu slāņa atsūkņēšanas iespējas. Jāņem vērā, ka šim pasākumam ir pozitīvi rezultāti tikai gadījumā, ja tiek iztirīta pietiekami liela ezera platība – apmēram 60–70% no kopējās ezera platības. Šim pasākumam jāveic ietekmes uz vidi novērtējuma vai ietekmes uz *Natura 2000* teritoriju procedūra.
- Izstrādāt un ieviest zālāju (gan dabisko, gan kultivēto) atjaunošanas un aizsardzības plānu. 2016. gada DA plānā norādīts mērķis saglabāt dabisko zālāju biotopus 95 ha platībā, kas ir pašreizējā konstatētā

platība. Taču nav sniegts pamatots vērtējums par minimālo zālāju platību zālāju ilgtspējīgai saglabāšanai gan ainavas struktūras, gan biotopu un putnu (mazais ērglis, grieze) saglabāšanai. Nav izvērtēta nepieciešamība atjaunot dabisko zālāju biotopus vismaz tik lielā platībā, kāda tā bija vēl pirms 10–15 gadiem. Stiprā sadrumstalotība liecina, ka pašreizējā platība nevar nodrošināt dabisko zālāju biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli ilgtermiņā. Tādēļ, izstrādājot zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu, tajā ir jāietver šo jautājumu izvērsums. Jānosaka kopējā ilggadīgo zālāju mērķplatība un dabisko zālāju biotopu mērķplatība. Jānosaka atjaunojamie zālāji un to atjaunošanas rīcības laika grafikā. Lai palielinātu dabisko zālāju biotopu savienotību, jāizvērtē dabisko zālāju izveidošana vēsturiskajās zālāju teritorijās un ekstensīvi apsaimniekotu kultivētu zālāju un atmatu ar labu dabiskošanās potenciālu (potenciālie ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopi) vietā.

- Teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektu pirms apstiprināšanas papildināt ar ierobežojumu ūdens motociklu un lieljaudas motorlaivu lietošanai Alauksa ezerā.
- Veidojot jaunus viesu namus vai ar rekreāciju saistītus objektus, plānot to notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas risinājumus, lai nepieļautu nepilnīgi attīrītu notekūdeņu nokļūšanu ezeros un nepieļautu seklūdens zonas pāraugšanu ar virsūdens augāju, aļģu masveida attīstību un biotopa kvalitātes pasliktināšanos.
- Labiekārtot un uzturēt peldētavas atpūtnieku plūsmas organizēšanai un antropogēnās slodzes samazināšanai.
- Veidot atvērumus ezeru piekrastes koku – krūmu apaugumā ezeru ainaviskuma un pārskatāmības nodrošināšanai, kā arī atmirušo ūdensaugu izskalošanai krastā, samazinot ezeru eitrofikācijas ātrumu.

5.2. Specifiski pasākumi - biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	53,6	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Izcirst pamežu un paaugu, saskaņā ar eksperta atzinumu.	2,2	53,6
91E0*	Aluviāli meži	3,3	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		3,3
9180*	Nogāžu un gravu meži	1,7	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,7
9160	Ozolu meži	2,8	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		2,8
9080*	Staignāju meži	21,4	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Atjaunot hidroloģisko režīmu. Izcirst pamežu un paaugu, saskaņā ar eksperta atzinumu.	Saskaņā ar izpētes rezultātiem 1,3	21,4
9070	Meža ganības	0,9	<1	Nepietiekama.	Ganīšana.		0,9
9050	Lakstaugiem bagāti egļu meži	36,1	<1	Laba.	Neiejaukšanās. Izcirst pamežu un paaugu, saskaņā ar eksperta atzinumu.	2,8	36,1
9020*	Veci jaukti platlapju meži	1,7	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		1,7

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ilgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
9010*	Veci vai dabiski boreālie meži	81,0	<1	Laba.	Neiejaukšanās. Izcirst pamežu un paaugu, saskaņā ar eksperta atzinumu.	1,6	81,0
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	2,9	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.	2,9	2,9
7140	Pārejas purvi un slišķņņas	66,3	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Pļaut niedres pārejas purvos ap Alauksa un Tauna ezeriem. Cirst krūmus ezeru krastos (kompleksi ar ezeru apsaimniekošanu).	44,3	18,4
7110*	Aktīvi augstie purvi	4,1	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		4,1
6510	Mēreni mitras pļavas	40,8	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Nav zināms	40,8
6450	Palieņu zālāji	3,62	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Nav zināms	3,62
6410	Mitri zālāji periodiski izzūstošās augsnēs	8,6	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Nav zināms	8,6
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	38,7	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Nav zināms	38,7
6230*	Vilkakūlas zālāji	0,6	<1	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Nav zināms	0,6
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	2,7	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	Nav zināms	2,7
6120*	Smiltāju zālāji	0,23	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,23	0,23
6000	Atjaunojami zālāji	105,0	1,2	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	105,0	105,0
3160	Distrofi ezeri	1,1	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		1,1

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
3150	Eitrofi ezeri	666,3	7,5	Nepietiekama.	Pļaut niedres peldvietās (DA plānā norādītajās vietās) visos ezeros. Izvākt lēpju sakņus Taunā (pēc iespējas), Inesī pie Piles ietekas. Cirst un retināt krūmus ezeru krasta joslā – ļoti aktuāli Nedzī. Cirst atsevišķus krūmus, veikt retināšanu atsevišķās ļoti blīvās krūmāju audzēs – Inesī, Mūrnieku ezerā un Taunā (pussalā). Izvākt niedru sakņu slāni peldvietās Nedzī. Attīrīt iztekošo strautu no Sivēna ezera uz Ogri, izvēcot bebru aizsprostus un sakritušos kokus, lai normalizētu ezera ūdenslīmeni.	82,9	
						65,8	
3130	Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām	765	8,5	Nepietiekama.	Alaukstis. Izplaut niedres peldvietās (DA plānā norādītas vietas). Cirst krūmus ezera krasta joslās – būtu pieļaujama atsevišķu krūmu izciršana peldvietās, retināšana atsevišķās ļoti blīvās krūmāju audzēs, bet kopumā nav aktuāli. Izvākt lēpju sakņus Alaukstā Kakta galā. Organizēt rekreāciju, mazinot nelabvēlīgās ietekmes (labiekārtojums, infrastruktūra, informatīvas norādes u.c.).	Pēc nepieciešamības.	
3260	Upju straujteses un dabiski upju posmi	3,5	<1	Nepietiekama.	Attīrīt iztekošo strautu no Sivēna (bebru aizsprostu nojaukšana un sakritušo koku izvākšana) (Pilē, Orisārē un Balgā). Pēc nepieciešamības.	0,3	

2016. gada dabas aizsardzības plānā nav norādīta neviena atjaunojama zālāju biotopu platība. Tas neatbilst reālajai situācijai un uzskatāms par plāna būtisku trūkumu. Zālāju biotopu atjaunošana ir nepieciešama, un atjaunojamā platības jāapzina, izstrādājot zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu.

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 1977.

ATRAŠANĀS VIETA: Ērgļu novada Ērgļu un Jumurdas pagasts; Madonas novada Aronas, Bērzaunes, Vestienas pagasts.

PLATĪBA: 27 117 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2011. gadā (2011–2020).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI: nav.

IETVER CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS:

- dabas parku "Gaiziņkalns";
- dabas liegumus "Ilziņa ezers" un "Kāla ezera salas";
- ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekli "Bolēnu Veselības avots";
- dendroloģisko stādījumu "Vestienas muižas aleja".

Aizsargājamā ainavu apvidus nozīmīgākā īpatnība ir Vidzemes augstienes ainava ar vizuāli izteiksmīgu reljefu un dabas daudzveidības mozaiku.

Ainavu apvidus ietver Vidzemes augstienes centrālo daļu ar Latvijas augstāko virsotni – Gaiziņkalnu (311,6 m v. j. l.), kā arī citus apkārtējos lielpaugurus – Sirdskalnu, Abrienas kalnu, Bolēnu kalnu u. c. Teritorijā sastopama liela biotopu dažādība un ar tiem saistītās retas un aizsargājamas sugas. Teritorija ir bagāta ar ezeriem, īpaši nozīmīgs ir Kāla ezers, Ilziņas ezers, Talejas ezers un Viešurs jeb Kaķīsezers. Teritorijas lielākā upe ir Arona, kas lielākoties ir ar strauju tecējumu, akmeņainu un oļainu grunti, savukārt Bērzaunes upes ielejas vietām izteikti stāvjos krastos atrodas nelieli platlapju un veci egļu meža fragmenti.

Agrāk teritorija bija aktīvi apsaimniekota, lauksaimniecības zemēs izveidoti tirumi, izteiktajā reljefā iekoptas pļavas un ganības, no kurām vēl nesen liela daļa bija bioloģiski daudzveidīga. Mežus visbiežāk veido mistrotas bērzu audzes ar eglēm un apsēm, vai sekundāras mežaudzes ar baltalkšņiem. Agrāk salīdzinoši daudz bija egļu audžu, tomēr pēc 20. gs. beigšu plašajām sanitārajām cirtēm vecu egļu mežu palicis maz. Nelielās platībās sastopami platlapju meži, galvenokārt gravās un pauguru nogāzēs. Vairāk nekā 95% mežaudžu ir jaunākas par 100 gadiem, veco mežaudžu ir ļoti maz, tās ir ļoti sadrumstalotas.

Teritorijā kopumā ir sastopami 22 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi un 101 reta un aizsargājama augu un dzīvnieku suga. Nozīmīgākie aizsargājami biotopi ir dabiski eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju, veci vai dabiski boreāli meži, nogāžu un gravu meži, kā arī minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji.

Ainavu apvidus ir viena no nozīmīgākajām Natura

2000 teritorijām valsti biotopa 6270* Sugām bagātas ganības un ganības pļavas, 6510 *Mēreni mitra pļavas* un 6210 *Sausi zālāji kaļķainās augsnēs* saglabāšanā.

Nozīmīgākās retās un aizsargājamās augu sugas ir ēnāja stāvaine *Hylocomium umbratum*, akotainais grīslis *Carex atherodes*, dzeltenā kurpīte *Aconitum lasiostomum*, daivainā cietpārde *Polystichum aculeatum*, sipoliņu zobainīte *Dentaria bulbifera*, bālziedu brūnkāte *Orobancha pallidiflora*, spilvainais ancītis *Agrimonia pilosa*, jumstiņu gladiola *Gladiolus imbricatus*, Sibīrijas skalbe *Iris sibirica*, bezdelīgactiņa *Primula farinosa*. Teritorija ir nozīmīga dzīvotne vairākām retām putnu sugām, piemēram, griezei *Crex crex*, mežirbei *Bonasa bonasia*, mazajam ērglim *Aquila pomarina*, vakarlēpim *Caprimulgus europaeus*, sila cīrulim *Lullula arborea*, svītrainajam ķauķim *Sylvia nisoria*.

Nozīmīgākās īpaši aizsargājamās bezmugurkaulnieku sugas ir lielais torņgliemezis *Ena montana* nogāzes mežā Gaiziņkalnā un ezera micīsgliemezis *Acroloxus lacustris* Viešūra un Talejas ezeros, kā arī asribu vārpstingliemezis *Clausilia cruciata*, airvabole divjoslu *Graphoderus bilineatus*, marmora rožvabole *Liocola marmorata*. Taleja un Kaķīša ezers ir īpaši nozīmīga barošanās vieta sešām aizsargājamām sikspārņu sugām, tostarp diķu naktssikspārņim *Myotis dasycneme*. Sastopams ūdrs *Lutra lutra*. No retajām zivju un apaļmutnieku sugām te konstatēts strauta nēģis *Lampetra planeri*, platgalve *Cottus gobio* un akmeņgrauzis *Cobitis taenia*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Lauksaimniecībā izmantojamo zemju aizaugšana ar krūmiem, kas rada ainavas mozaikas izzušanu.
- Dabisko zālāju neapsaimniekošana, kā rezultātā tie

aizaug, arī nepareiza apsaimniekošana, smalcinot nopļauto zāli, un pārāk intensīva apsaimniekošana (piesēšana, mēslošana), apbūve, zālienu ierīkošana.

- Dabisko un kultivēto zālāju uzaršana un ielabošana, augu ķīmisko aizsardzības līdzekļu un minerālmēslu lietošana, pļaušana vairākas reizes sezonā, kas pārveido zālāju biotopus un samazina to bioloģisko daudzveidību.
- Papildu antropogēnā slodze, paplašinoties apbūves teritorijām un jaunai būvniecībai ezeru krastos, kā arī citās ainaviski nozīmīgās teritorijās.
- Invazīvā Sosnovska latvāņa *Heracleum sosnowskyi* izplatīšanās.
- Talejas ezerā paaugstināts ūdens līmenis (bebri aizsprostojuši izteku).
- Upēs bebru iegāztie koki un krūmi sekmē sanes uzkrāšanos un rada papildus slodzi ūdens pašattīrīšanās procesā. Bebru aizsprosti ierobežo arī zivju migrāciju.
- Negatīvu ietekmi atstājusi pagātnē veiktā upju pārrakšana un iztaisnošana (piemēram, Lubeja, Ļaudonīte u. c.), sanešu un biogēnu ienese virszemes ūdeņos no lauksaimniecības un meža zemēm.
- Potenciāls drauds teritorijai ir pārmērīga augu ķīmisko aizsardzības līdzekļu un minerālmēslu lietošana, sevišķi lauksaimniecības zemēs ezeru un upju krastu nogāzēs.
- Veco mežu un aizsargājamo biotopu sadrumstalotība, ko veicinājusi aktīva mežizstrāde.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2014. gadā ar Madonas novada domes finansiālu atbalstu pie Bolēnu avota atjaunoti infrastruktūras elementi, kas ir pietiekami, lai novērstu pārmērīgu avota izbradāšanu.
- 2007.–2009. gadā LIFE projekta „Biotopu apsaimniekošanas pilnveidošana Natura 2000 teritorijā – Vestienas aizsargājamo ainavu apvidus” (IHM-VESTIENA, LIFE 06NAT/LV/000196) ietvaros atjaunoti dabisko zālāju biotopi 36 ha platībā un iznīcināti latvāņi.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka pasākuma ietvaros bijusi apsaimniekota vairāk nekā puse (74–94%) no dabisko zālāju biotopu kopējās platības. Mazākā platībā pasākuma ietvaros apsaimniekoti 6450 *Palieņu zālāji* (tikai 26% no biotopa platības) un 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji* (33%). Apsaimniekošanas ietekme uz biotopu aizsardzības stāvokli nav vērtēta.

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Nodrošināt barošanās vietas mazajam ērglim un ligzdošanas vietas griezei un saglabāt raksturīgo mozaikveida ainavu struktūru – ekstensīvi apsaimniekotu (pļautu un ganītu) kultivētu zālāju un atmatu (veidojot par zālājiem) saglabāšana vismaz 7000 ha platībā.
- Dabisko zālāju biotopu atjaunošana un uzturēšana vismaz 700 ha platībā. Prioritāri atjaunojamas vēsturiskās zālāju teritorijas, kas ir pārkrūmojušās vai aizaugušas ar sekundāru mežu, kā arī ekstensīvi apsaimniekoti kultivētie zālāji un atmatas ar labu atjaunošanās potenciālu (potenciāli ES nozīmes biotopi). Nacionālā mērogā prioritāri atjaunojami 6210 *Sausi zālāji kaļķainās augsnēs*, 6270* *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas*, 6510 *Mēreni mitras pļavas*.
- Invazīvo sugu izplatīšanās ierobežošana.
- Savrupi augošu bioloģiski un ainaviski vērtīgu koku un aleju saglabāšana un uzturēšana.
- Publiski pieejamu ainavu skatu punktu veidošana un uzturēšana.
- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, palielinot aizsargājamo biotopu platību un integritāti un nodrošinot neiejaukšanos mežaudzēs, kuras vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti, bet potenciāli par tādām var kļūt.
- Ūdens caurvades nodrošināšana straujteču un dabisku upju posmu biotopos.
- Upju un ezeru aizsargjoslu apsaimniekošana funkcionalitātes, biotopu kvalitātes, kā arī teritorijas ainaviskuma nodrošināšanai.
- Dabiska un optimāla ūdens līmeņa atjaunošana Talejas ezerā un Laipītī.
- Dabisku procesu netraucēta norise dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos avotus, purvus, upju, ezeru un mežu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

- Aktualizēt aizsargājamo biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Apsaimniekot bioloģiski vecus un lielu dimensiju kokus, lai pagarinātu koku mūžu un to piemērotību retajām un aizsargājamajām kukaiņu, ķērpju, sūnu un sēņu sugām, veicot koku un krūmu izciršana ap tiem.

- Izstrādāt un apstiprināt teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.
- Apsaimniekot upju un ezeru aizsargjoslas (detalizēti pasākumi aprakstīti dabas aizsardzības plānā). Veidojot jaunu apbūvi, viesu namus vai ar rekreāciju saistītus objektus, plānot to notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas risinājumus tā, lai nepieļautu nepilnīgi attīrītu notekūdeņu nokļūšanu ezeros un nepieļautu seklūdens zonas pāraugšanu ar virsūdens augāju, alģu masveida attīstību un biotopa kvalitātes pasliktināšanos.
- Veidot atvērumus ezeru piekrastes koku un krūmu apaugumā ezeru aerācijas, ainaviskuma un pārskatāmības nodrošināšanai.
- Veidot, labiekārtot un uzturēt peldētavas atpūtnieku plūsmas organizēšanai, lai samazinātu zemūdens augu augtņu izbradāšanu.
- Izstrādāt un ieviest zālāju (gan dabisko, gan kultivēto) atjaunošanas un aizsardzības plānu. 2011. gada dabas aizsardzības plānā nav norādītas dabisko zālāju biotopu mērķplatības, un nav sniegts pamatots vērtējums par minimālo zālāju platību zālāju ilgtspējīgai saglabāšanai gan ainavas struktūras, gan biotopu un putnu (mazais ērglis, grieze) saglabāšanai. Stiprā sadrumstalotība liecina, ka pašreizējā platība nevar nodrošināt dabisko zālāju biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli ilgtermiņā. Lai palielinātu biotopu savienotību, jāizvērtē dabisko zālāju biotopu izveidošana vēsturisko zālāju teritorijās un ekstensīvi apsaimniekotu kultivētu zālāju un atmatu ar labu dabiskošanās potenciālu (potenciālie ES zālāju biotopi).
- Dabisko zālāju un ekstensīvi apsaimniekotu (pļautu un ganītu) kultivētu zālāju un atmatu saglabāšanas prasības integrēt ainavu apvidus ainavu plānā (tā izstrāde ieteikta 2011. gada dabas aizsardzības plānā), ieteicams ņemt vērā senāko dabisko zālāju atrašanās vietas, lai saglabātos informācija par ainavu arī kā mantojumu, liecību cilvēka un dabas attiecībām.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91D0*	Purvaini meži	311,9	1,1	Labā.	Neiejaukšanās.		311,9
9180*	Nogāžu un gravu meži	68,3	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		68,3
9160	Ozolu meži	6,8	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		6,8
9080*	Staignāju meži	38,1	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		38,1
9020*	Veci jaukti platlapju meži	7,5	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		7,5
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	168,3	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		168,3
91E0*	Aluviāli meži	0,03	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		0,03
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	75,0	<1	-	Neiejaukšanās.		75,0
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	10,1	<1	Labā.	Neiejaukšanās, izņemot - uzturēt esošo tūrisma infrastruktūru.		10,1
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	6,9	<1	Labā.	Neiejaukšanās, izņemot - pazemināt ūdens līmeni Talejas ezerā (nojaukt bebru aizsprostus).		6,9
7120	Degradēti augstie purvi	4,9	<1	Slikta.	Neiejaukšanās.		4,9
7110*	Aktīvi augstie purvi	0,6	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		0,6
6510	Mēreni mitras pļavas	124,6	<1	Labā.	Atjaunošana. Uzturēšana.	25,0	124,6
6450	Palieņu zālāji	87,8	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	64,0	87,8
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	1,8	<1	Labā.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	1,8
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnes	1,7	<1	Labā.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,1	1,7

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6270*	Sugām bagātas ganības un ganības pļavas	289,6	1,1	Labā.	Atjaunošana. Uzturēšana.	73,0	289,6
6230*	Vilkakūlas zālāji	1,4	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	1,0	1,4
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnes	69,8	<1	Labā.	Atjaunošana. Uzturēšana.	15,6	69,8
6120*	Smiltāju zālāji	2,3	<1	Labā.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,5	2,3
6000	Atjaunojami zālāji	200,0	<1	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	200,0	200,0
3260	Upju straujteces un dabiski upju posmi	8,3	<1	Labā līdz nepietiekama.	Izvērtēt vai samazināt koku sagāzumus, nojaukt bebru aizsprostus vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi kā kvalitatīvu straujteču posmu pazīme, strauta nēģim, forelēm piemērota nārsta vieta, vai potenciālas biezas perlamutrenes dzīvotnes (skat. DA plānā minētās upes).		8,3
3150	Eitrofi ezeri	813,1	3,0	Nepietiekama.	Izplaut slejveidīgas virsūdens augāja joslas peldvietās un citviet. Cirst un retināt krūmus un kokus, veidojot atvērumus ezeru aerācijas nodrošināšanai un ainaviskuma veidošanai. Reizi 1 – 3 gados. Nodrošināt ezeru dabisko ūdens līmeni (atbrīvot no bebru aizsprostiem, aizauguma un piesērējuma ezeru iztekas Talejas ezerā un Laipīti).	2,0	2,0
3140	Ezeri ar mieturājgu augāju	16,3	<1	Labā.	Neiejaukšanās (Asmenītis).	Pēc nepieciešamības.	16,3

Dabiskie zālāji jāatjauno vismaz 303 ha platībā (2011. gada aizsardzības plānā ir norādīti daži atjaunojami zālāji, pārējās platības jāapzina, izstrādājot zālāju atjaunošanas plānu). Potenciāli atjaunošanas darbības ietver krūmu un koku ciršanu, ekspansīvo sugu ierobežošanu, mitruma režīma regulēšanu, sugu sastāva atjaunošanu u.c. – to nepieciešamība jāizvērtē un jāparedz zālāju atjaunošanas plānā.

1. Teritorijas īss raksturojums

DIBINĀŠANAS GADS: 2004.

ATRAŠANĀS VIETA: Apes novada Gaujienas, Virešu pagasts; Beverīnas novada Brenguļu, Kauguru, Trikātas pagasts; Burtnieku novada Valmieras pagasts; Strenču novada Jērcēnu un Plāņu pagasts, un Strenču pilsēta; Valkas novada Valkas, Vijciema un Zvārtavas pagasts.

PLATĪBA: 21749 ha.

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS: izstrādāts 2007. gadā (2007–2017).

INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI:

Ministru kabineta 2008. gada 20. novembra noteikumi Nr. 957 "Aizsargājamā ainavu apvidus "Ziemeļgauja" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

IETVER CITAS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMAS DABAS TERITORIJAS:

- ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos dabas pieminekļus – "Rāmnieku smilšakmens atsegums", "Gaujienas dolomīta atsegums", "Jaunžagatu krauja", "Žagatu klintis", "Randātu klintis un Tīlderu krauja", "Lejasbindu krauja", "Vizlas lejteces atsegumi un Žākļu dižakmens", "Sikšņu dolomīta atsegums";
- dendroloģiskos stādījumus un alejas – "Gaujienas „Vārpu” lapegļu aleja", "Vidagas lapegļu alejas un stādījumi".

Aizsargājamo ainavu apvidus ir unikāla teritorija, kas ietver plašu un bioloģiski vērtīgu Gaujas upes ielejas posmu, kas turpinās Igaunijā. Visā teritorijā sastopami maz pārveidoti, vietām vēl arvien tradicionāli un ekstensīvi apsaimniekoti biotopi – neregulēta un ļoti likumaina Gaujas gultne ar vecupju tiklu, izcili daudzveidīgas pļavas un meži ar nozīmīgām vecu platlapju mežu platībām. Teritorijā iekļauti arī bijušie dabas liegumi – Pirtsliča-Likā atteka, Pukšu purvs un Zemā sala. Aizsargājamo ainavu apvidū iekļauts arī Cirgaļu masīvs – lielākais ar sausu priežu mežu klātais iekšzemes kāpu masīvs Latvijā. Meži aizņem ap 70% teritorijas, valdošā suga ir priede *Pinus sylvestris*. Gaujas un tās vecupju krastos sastopami jaukti ozolu, gobu un ošu meži, pavisam nedaudz – melnalkšņu meži. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem ap 17% teritorijas, galvenokārt tie ir zālāji.

Aizsargājamajā ainavu apvidū konstatēti 26 ES nozīmes aizsargājamo biotopu veidi. No meža biotopiem vislielākās platības aizņem veci vai dabiski boreāli meži, purvaini meži un jaukti ozolu, gobu un ošu meži upju palienēs. No zālāju biotopiem izteikti dominē 6210 *Sausi zālāji kaļķainās augsnēs* un 6450 *Palieņu zālāji*, kopā aizņemot 94% no zālājiem. Kā īpaši raksturīgas Ziemeļgaujai jāmin 6530* *Parkveida pļavas un ganības*, kurās izklaidus aug koki, galvenokārt ozoli un liepas, bet zemsēdži klāj daudzveidīga zālāju veģetācija. Teritorija

ir desmit nozīmīgāko Natura 2000 teritoriju vidū ķikuta *Gallinago media* aizsardzībai. Teritorija ir nozīmīgākā Natura 2000 teritorija valstī biotopa 6530* *Parkveida pļavas un ganības* saglabāšanai (72% no biotopa kopējās platības Latvijas Natura 2000 teritorijās), ka arī divu ar šo biotopu saistīto sugu saglabāšanai – košajai zeltņporei *Hapalopilus croceus* un lapkoku praulgrauzim *Osmoderma barnabita*.

Teritorija atrodas starp pirmajām piecām nozīmīgākajām Natura 2000 teritorijām Latvijā arī vairākiem klajo dabisko zālāju biotopu veidiem – 6210 *Sausi zālāji kaļķainās augsnēs* (40,3%), 5130 *Kadiķu audzes zālājos un virsājos* (12,7%), 6450 *Palieņu zālāji* (6,7%), 6120* *Smiltāju zālāji* (4,2%). Tātad tā ir lielākā un daudzveidīgākā dabisko zālāju biotopu kodolteritorija un vienlaicīgi neatņemama daļa no Latvijā nozīmīgākajiem sugu izplatīšanās ekoloģiskajiem koridoriem – Gaujas ielejas, kas šķērso trīs ģeobotāniskos rajonus (Centrālvidzemes, Ziemeļvidzemes un Piejūras ģeobotānisko rajonu).

Teritorijā ir vairāki saldūdeņu biotopi – upju strautteces, gar Gauju sastopami dūņaini upju krasti ar slāpekli milošu viengadīgu pioniersugu augāju un meandru lokos – vecupēs – nelieli dabiski eitrofi ezeri. Aizsargājamo ainavu apvidū sastopami arī trīs purvu biotopu veidi – augstie purvi, minerālvielām bagāti avoksnāji un pārejas purvi un slīkšņas.

Būtiska teritorijas vērtība ir reto Latvijas un ES mēroga īpaši aizsargājamo biotopu lielā dažādība, kas nodrošina mājvietas daudzām ļoti retām ķērpju, vaskulāro augu, bezmugurkaulnieku un putnu sugām. Ainavu apvidū konstatētas 126 retas un aizsargājamas sugas: trīs sēņu, deviņas ķērpju, četras sūnu, 13 vaskulāro augu, 47 bezmugurkaulnieku, viena rāpuļu, viena abinieku, četras apaļmutnieku un zivju, 35 putnu un deviņas zīdītāju sugas. Īpaši atzīmējamas ir augu sugas: meža silpurene *Pulsatilla patens*, bruņņepuru dzegužpuķe *Orchis militaris*, odu gimnadēnija *Gymnadenia conopsea*, ārstniecības cietsēkle *Lithospermum officinale*, krustlapu drudzene *Gentiana cruciata* u. c. Teritorija ir putniem starptautiski nozīmīga vieta Latvijā ("Ziemeļgauja", vietas kods LV067). Šeit ligzdo mežzirbe *Bonasa bonasia*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, mazais ērglis *Aquila pomarina*, ķīķis *Pernis apivorus*, rubenis *Tetrao tetrix*, mednis *Tetrao urogallus*, vakarlēpis *Caprimulgus europaeus*, grieze *Crex crex*, ķikuts *Gallinago media*, urālpūce *Strix uralensis* u. c. Nozīmīgas bezmugurkaulnieku sugas ir lapkoku praulgrauzis *Osmoderma barnabita*, zaļā upjuspāre *Ophiogomphus cecilia*, biezā perlamutrene *Unio crassus*, spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*, medicīnas dēle *Hirudo medicinalis*, tumšā pūcīte *Xylomoia strix*. Vecupju rajoni ir īpaši nozīmīgas barošanās un vairošanās vietas vairākām sikspārņu sugām, piemēram, diķu naktssikspārņim *Myotis dasycneme* un Natūza sikspārņim *Pipistrellus nathusii*. No rāpuļiem jāpiemin sila ķirzaka *Lacerta agilis*, lielais tritons *Triturus cristatus*, no zivīm un apaļmutniekiem – akmeņgrauzis *Cobitis taenia*, platgalve *Cottus gobio*, salate *Aspius aspius*, spidiļķis *Rhodeus sericeus amarus*, upes nēģis *Lampetra fluviatilis*, pīkste *Misgurnus fossilis*, taimiņš *Salmo trutta*, alata *Thymalus thymalus* un lasis *Salmo salar*.

2. Biotopu un sugu saglabāšanas apdraudējumi

- Dabiskos zālājus un tur sastopamās sugas negatīvi ietekmē apsaimniekošanas pārtraukšana, kas veicina biotopu fragmentāciju un samazina sugu dzīvotņu platību un kvalitāti. Daļa dabisko zālāju pēdējā gadu desmitā ir pļauta ar smalcināšanu, kas radījusi eitrofikāciju. Vietām dabiskos zālājus apdraud pārāk intensīva apsaimniekošana (piesēšana, mēslošana), apbūve, zālienu ierīkošana, apmežošana.
- Sausajos priežu mežos dabiskā traucējuma faktora – uguns – traucējuma trūkuma un vides eitrofikācijas dēļ veidojas egles paauga, kas samazina apgaismojumu un maina vides apstākļus, ietekmējot raksturīgo sugu sastāvu. Kā īpaši negatīva ietekme tā vērtējama ķērpjiem bagātajos priežu mežos uz iekšzemes kāpām.

- Vecie ozoli, liepas un citi lielo dimensiju koki ieauguši krūmos un citos lapu kokos, kas maina vides apstākļus un apdraud šo koku dzīvotspēju un negatīvi ietekmē ar tiem saistītās apdraudētās sugas, piemēram, lapkoku praulgrauzi.
- Platlapju meža biotopu fragmentācija – cilvēku darbība ir veicinājusi priedes ieaugšanu platlapju koku teritorijā, kas fragmentē platlapju audzes.
- Pukšu purva dienvidaustrumu un ziemeļu daļā meliorācijas un nosusināšanās dēļ veidojas blīvs priežu apaugums.
- Bebru veidotie grāvji un alaskrūmājostraucē krūmāju novākšanu un palieņu zālāju apsaimniekošanu, bebru aizsprosti rada applūdinājumus vietās, kur tas ir postoši gan bioloģiskajām, gan saimnieciskajām vērtībām, kā arī aizkavē palu ūdeņu aizplūšanu no pļavām vasarā. Bebru veidotie aizsprosti traucē lašveidīgo un nēģu migrāciju uz nārsta vietām.
- Gaujas pārmērīgs aizaugums ar ezera meldriem *Scirpus lacustris* u. c. ūdensaugiem.
- Migrācijas šķēršļi (koku sagāzumi, bebru aizsprosti) upītēs, kas tieši savieno ezerus ar Gauju (un jūru) – Kokšu ezeru kaskāde ar Kokšupīti, kā arī Zvārtavas ezers uz Zvārtavas upīti.
- Vecupju krastu aizaugšana, to noņošanas palielināšanās. Vecupju aizsērēšana ar zaru un lapu nobirām patērē skābekli un samazina te iespējamo ūdens organismu daudzveidību.

3. Aizsargājamo biotopu līdzšinējā apsaimniekošana un tās vērtējums

- 2003.–2007. gadā LIFE programmas projekta "Ziemeļgaujas ielejas aizsardzība un apsaimniekošana" (LIFE03 NAT/LV/000082) ietvaros veikta dabisko zālāju atjaunošana 290 ha platībā, agrovides plānu sagatavošana 24 apsaimniekotājiem, kas aptver 990 ha lauksaimniecības zemju. Projekta laikā ierīkotas septiņas zālāju uzturēšanas paraugteritorijas, kurām iegādāts 91 liellops, uzbūvētas lopu nojumes, kā arī ganību aploki vairāk nekā 35 km kopgarumā. Ap 400 ha platībā veikti meža biotopu apsaimniekošanas pasākumi. 2005., 2006. gadā šī projekta ietvaros veikta mežu riestu kopšana, divos riestos izbūvējot trīs aizsprostus uz grāvjiem. Mežu biotopos veikta egļu paaugas izciršana, lai uzlabotu apgaismojumu vecajām priedēm, taču kopumā tam bija maza ietekme uz biotopa kvalitāti. Ozolu audzēs nelielos apjomos veikta paaugas izciršana gaismas apstākļu uzlabošanai. Pie Randātu klintīm izveidota taka un novākti bistamie koki, taču bez īpašiem uzlabojumiem biotopa stāvoklis – būtu jānovāc lielāka daļa apauguma, lai uzlabotu gaismas apstākļus atsegumā.

- 2013. gadā Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības programmas projekta “Zaļais koridors” (*Tuned nature management in transboundary area of Estonia and Latvia*) (EU38806) ietvaros Gaujā izvērtēts ūdensaugu aizsargums un sagāzumi, kā ietekmē atjaunojas rupjās gultnes frakcijas, sēre daļēji tiek noskalota, nav vērojama aizsarguma atjaunošanās. Projekta laikā arī veikta medņu riesta apsaimniekošana, izcērtot egļu paaugu un uzlabojot riesta apstākļus.
- 2014. gada LAD statistikas dati par zālāju apsaimniekošanu LAP agrovides pasākumā “BDUZ” liecina, ka pasākuma ietvaros dažādi dabisko zālāju biotopu veidi apsaimniekoti ļoti atšķirīgā īpatsvarā. Lielākās platības, kas saņēma atbalstu (57–73% no biotopa kopējās platības), bija biotopos 6210 *Sausi zālāji kaļķainās augsnēs*, 6510 *Mēreni mitras pļavas*, 6450 *Palieņu zālāji*, 6410 *Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs*, 6270* *Sugām bagātas ganības un ganības pļavas*. Daudz mazāka platība šī pasākuma ietvaros apsaimniekota biotopos 6530* *Parkveida pļavas un ganības (2%)*, 6230* *Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji (23%)*, 6120* *Smiltāju zālāji (30%)*. Apsaimniekošanas ietekme uz zālāju aizsardzības stāvokli nav vērtēta.
- Meža biotopu fragmentācijas mazināšana, aizsargājamo biotopu platības un integritātes palielināšana, paredzot neiejaukšanos mežaudzēs, kas vēl nav sasniegušas aizsargājamo biotopu kvalitāti vai kokaudzes struktūras dabiskošanu ar atvērumu un mirušās koksnes veidošanu. Vietās, kur starp veciem platlapju mežiem ir jaunāki citu koku sugu (galvenokārt priežu) audžu ieslēgumi, pakāpeniski veicināma mežaudžu sastāva tuvināšana platlapju mežu dabiskajam sastāvam.
- Hidroloģiskā režīma atjaunošana Pukšu purvā un purvainajos mežos tā apkārtnē.
- Dabisku procesu netraucētas norises nodrošināšana dabiskajos, cilvēka maz ietekmētajos mežos, atsegumu un avotu biotopos, kā arī to sugu dzīvotnēs, kurām nepieciešama netraucēta, dabiska vide.
- Ūdens caurvades nodrošināšana Gaujā, Vecpalsā, Vizlā un Tirziņā – vietās, kur upes gultnē sastopami oļi vai akmeņi kā kvalitatīvu straujteču posmu pazīme, strauta un upes nēģim, un lašveidīgajiem piemērota nārsta vietās, biežās perlamutrenes dzīvotnēs.

5. Nepieciešamie apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumi

5.1. Vispārīgi pasākumi

4. Apsaimniekošanas un aizsardzības prioritātes

- Ilggadīgu zālāju, ieskaitot dabiskus zālājus un ekstensīvi apsaimniekotus kultivētus zālājus un atmatas (pēdējos ilgtermiņā vēlams atjaunot par dabiskiem zālājiem), saglabāšana vismaz 3000 ha platībā, lai nodrošinātu barošanās vietas mazajam ērglim un ligzdošanas vietas griezei, saglabātu zālāju botānisko daudzveidību un raksturīgo mozaikveida ainavu struktūru.
- Klajo dabisko zālāju biotopu un parkveida biotopu atjaunošana un uzturēšana labvēlīgā aizsardzības stāvoklī vismaz 2000 ha platībā (tas ir aptuveni 66% no pašreizējās ilggadīgo zālāju platības). Prioritāri atjaunojami šobrīd aizaugošie un pamestie ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopi, kā arī vēsturiskās zālāju teritorijas, kas ir pārkrūmojušās vai aizaugušas ar sekundāru mežu, un ekstensīvi apsaimniekoti kultivētie zālāji un atmatas ar labu atjaunošanās potenciālu (potenciāli ES nozīmes aizsargājamo biotopi). Visi ES nozīmes zālāju biotopi ir prioritāri atjaunojami arī nacionālā mērogā.
- Nabadzīgo priežu sausieņu mežu sugu un strukturālās daudzveidības veicināšana, īstenojot kontrolētu zemsedzes dedzināšanu.
- Aktualizēt biotopu kartējumu atbilstoši jaunākajai metodikai.
- Veikt dabisko zālāju (gan klajo, gan meža ganību, gan parkveida pļavu un ganību) un kultivēto zālāju un atmatu inventarizāciju, izstrādāt un ieviest zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu. Lai palielinātu zālāju biotopu savienotību, jāizvērtē dabisko zālāju izveidošana vēsturiskajās zālāju teritorijās un ekstensīvi apsaimniekoto kultivēto zālāju un atmatu vietās (potenciālie ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopi), kā arī prioritāri atjaunojami pašlaik vēl saglabājušies pamestie dabiskie zālāji.

5.2. Specifiski pasākumi – biotopi

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
91F0	Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielām upēm	208,9	1,0	Labā.	Neiejaukšanās. Izcirst mikstos lapu kokus izlases veidā, veicinot gobu īpatsvara palielināšanos	15,0	193,9
91D0*	Purvaini meži	407,5	1,9	Nepietiekama.	Neiejaukšanās.		407,5
9180	Nogāžu un gravu meži	79,0	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		79,0
9160	Ozolu meži	115,8	<1	Sliktā.	Neiejaukšanās. Izgaismot lielo dimensiju vecos ozolus (izcērtot apēnojošos kokus un krūmus).	Pēc nepieciešamības	115,8
9080*	Staignāju meži	9,5	<1	Nepietiekama.	Neiejaukšanās		9,5
9020*	Veci jaukti platlapju meži	2,1	<1	Labā.	Neiejaukšanās		2,1
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	770,8	3,5	Nepietiekama.	Neiejaukšanās. Veikt kontrolētu zemsedzes dedzināšanu, ievērojot DA plānā minētos principus; medņu riestu kopšana (pameža un paaugas egles izcirstāna).	25,0 pēc nepieciešamības	745,8
91E0*	Aluviāli meži	233,5	1,1	Labā.	Neiejaukšanās.		233,5
9000	Potenciāls aizsargājams meža biotops	370,0		-	Neiejaukšanās. Struktūras dažādošana.	20,0	350,0
8220	Smilšakmens atsegumi	0,03	<1	Labā.	Neiejaukšanās		0,03
8210	Karbonātisku pamatiežu atsegumi	0,2	<1	Labā.	Novākt lielāku daļu apauguma Randātu klintīm.		0,2
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	1,3	<1	Labā.	Neiejaukšanās.		1,3

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
7140	Pārejas purvi un sliksnāgas	349,8	1,6	Nepietiekama.	Atjaunot hidroloģisko režīmu Pukšu purvā (grāvju aizsprostošana purva Z daļā, jāizvērtē grāvju aizsprostošanas lietderība purva DA daļā).	50	
6530*	Parkveida pļavas un ganības	834,0	3,8	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	558,0	834,0
6510	Mēreni mitras pļavas	54,6	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	19,0	54,6
6450	Palieņu zālāji	660,5	3,0	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	244,0	660,5
6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	10,7	<1	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,0	10,7
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	2,23	<1	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	0,3	2,23
6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas	146,7	<1	Nepietiekama.	Atjaunošana. Uzturēšana.	62,0	146,7
6230*	Vilkakūlas zālāji	5,1	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	4,3	5,1
6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs	753,7	3,5	Laba.	Atjaunošana. Uzturēšana.	204,0	753,7
6120*	Smiltāju zālāji	16,6	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	11,0	16,6
5130	Kadiķu audzes zālājos un virsajos	6,0	<1	Slikta.	Atjaunošana. Uzturēšana.	3,8	6,0

Biotopa kods	Biotopa nosaukums	Platība (ha)	Segums (%) no teritorijas kopējās platības	Biotopa kvalitāte Programmas eksperta vērtējumā	Nepieciešamās darbības	Vienreizējas vai ar lielu laika intervālu atkārtojamas darbības (ha)	Ikgadējas vai pastāvīgas darbības (ha)
6000	Atjaunojami zālāji	500,0	2,3	-	Atjaunošana. Uzturēšana.	500,0	500,0
3270	Dūņaini upju krasti	10	<1	Laba.	Neiejaukšanās.		10
3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	655,8	3,0	Nepietiekama.	Likvidēt koku sagāzumus, nojaukt bebru dambjus Vecpalsā, Vizlā, Tīrziņā, Kokšupītē, Zvārtavas upītē (vismaz aizsargājamo ainavu apvidus teritorijā). Atjaunot lašveidīgajām zivīm un nēģiem piemērotas nārsta vietas Gaujā, Vecpalsā, Vizlā un Tīrziņā.	30	
3150	Eitrofi ezeri	183,5	<1	Nepietiekama līdz sliktai.	Vecupes. Gadījumos, ja piekrastes koku un krūmu aizaugums ap vecupi (īpaši ap izžūstošajām) to noēno vairāk kā 50% no virsmas, pieļaujama piekrastes zonas atēnošana, lai veicinātu spilgtās purvuspāres <i>Leucorrhinia pectoralis</i> piesaisti. Reizi 5 gados. Veidot atklātu vecupju piekrastes joslu ūdens bezmugurkaulnieku (spāru, viendienišu, maksteņu) piesaistei. Savienot atsevišķas vecupes ar Gauju, lai nodrošinātu zivju nārsta un ziemošanas apstākļus.	10	

2007. gada dabas aizsardzības plānā norādītā atjaunojamo zālāju platībā ir 1260 ha (kartēs detāli norādīti atjaunojamie un uzturamie zālāji). Šī platība būtu jāprecizē, izstrādājot zālāju atjaunošanas un aizsardzības plānu, jo desmit gadu laikā, kas pagājuši kopš dabas aizsardzības plāna izstrādes, situācija dabā ir nozīmīgi mainījusies. Atjaunojamā platība ietver gan klajos zālājos (pēc jaunākajiem aprēķiniem, ņemot vērā ES zālāju biotopu apsaimniekošanu Lauku attīstības programmas ietvaros, tie ir vismaz 544 ha), gan parkveida biotopus (6530*, 9070, 5130), kur jāatjauno parkveida pļavas un ganības 562 ha platībā, ieskaitot krūmu un koku ciršanu 483 ha platībā un 62 ha meža nogabalos, un meža ganības 820 ha platībā. Parkveida biotopi telpiski daļēji pārsedzas ar klajiem dabisko zālāju biotopiem, kas jāņem vērā pie atjaunošanas izmaksu aprēķināšanas. Atjaunojami arī potenciāli ES nozīmes zālāju biotopi kultivētos zālājos un atmatās (šīs teritorijas jāapzina, izstrādājot zālāju atjaunošanas plānu).